

AKTINES

ΕΠΙΣΤΗΜΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ-ΓΡΑΜΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

● ΝΑ ΠΑΥΣΟΥΝ ΝΑ ΚΟΙΜΩΝΤΑΙ (Γ.Β.Μ.).....	33
● Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ (Βασ. Κ. Σταθάκη).....	35
● Ο ΔΑΡΒΙΝΟΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΩΝ «ΙΔΕΑΛΙΣΤΩΝ» (Καθηγ. Άνδρέα Κ. Ντεληθέου).....	38
● ΜΝΗΜΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ (Νίκου Άρβανίτη).....	40
● ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ (ποίημα Γ. Βερίτη).....	47
● Ο ΣΟΛΩΝ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ (Βασ. Χαραλαμπίδου).....	48
● Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ ΜΑΣ ΚΑΙ Ο ΝΕΟΣ ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ (Δημ. Ν. Παπαθανασόπουλου).....	51
● ΤΑ ΙΔΑΝΙΚΑ ΜΑΣ (ποίημα Γ. Βερίτη).....	55
● ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ: ΑΛΛΑΓΗ ΘΕΜΑΤΟΣ (Πανορμίτη)	56
● ΣΧΟΛΙΑ.....	57
● ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ.....	59
● ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ	60
● ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (Τομ. Έπικοινωνίας τής Χ.Ε.Ε.)	61

ΕΤΟΣ 74ον

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011

ΑΡΙΘ. 718

ΕΥΡΩ 1,50

**Πρός τούς κ.κ. Συνδρομητάς
τῶν « Ἀκτίνων »**

Μέ τήν ἔναρξη τοῦ νέου ἔτους ὑπενθυμίζομε στούς φίλους συνεργάτας-
συνδρομητάς μας, τήν ἀνάγκη νά ἀνανεώσουν ἐγκαίρως τή συνδρομή
τους γιά τό ἔτος 2011.

Ἡ συνδρομή διά τό 2011 παραμένει ἡ ἴδια ἥτοι ΕΥΡΩ 15.

Παρακαλοῦμε διά τήν ἐγκαιρον καταβολήν τῆς συνδρομῆς ὥστε νά συνε-
χίζεται τακτικά καί ἀπρόσκοπτα ἡ κυκλοφορία τῶν « Ἀκτίνων ».

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΟΥΣ 2011

**Ἑσωτερικοῦ: ΕΥΡΩ 15 - Κύπρου: ΕΥΡΩ 20 -
Ἐξωτερικοῦ γενικῶς: ΕΥΡΩ 30**

Ἡ συνδρομή καταβάλλεται στά γραφεῖα μας, Ἀθηνῶν (Καρύτση 14),
Θεσσαλονίκης (Ἀγίας Σοφίας 41). Ἡμπορεῖ ἐπίσης νά ἀποστέλλεται
διά ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς εἰς τό Γραφεῖον μας τῶν Ἀθηνῶν (Καρύ-
τση 14 - 105 61 Ἀθήνα).

Εἰδικῶς οἱ συνδρομηταί μας τῆς ἐπαρχίας ἡμποροῦν νά καταθέτουν τήν
συνδρομή τους, ἔναντι κανονικῆς ἀποδείξεως πληρωμῆς, εἰς τούς
ἐθελοντάς ἀντιπροσώπους ἢ συνεργάτας μας στίς πόλεις ὅπου ὑ-
πάρχουν.

Οἱ συνδρομηταί μας τοῦ ἐξωτερικοῦ ἡμποροῦν νά καταθέτουν τήν συν-
δρομή τους, εἰς τόν λογαριασμόν μέ μορφή I.B.A.N. γιά ἐμβάσματα
τῆς Eurobank μέ ἀριθμό: GR 1102602010000940100366081, ἢ νά
τήν ἀποστέλουν μέ τραπεζική ἐπιταγή εἰς διαταγήν τῆς «Χριστιανι-
κῆς Ἐνώσεως Ἀκτίνων».

AKTINES

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

Ἔτος 74ον

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2011

Ἀριθ. 718

ΝΑ ΠΑΥΣΟΥΝ ΝΑ ΚΟΙΜΩΝΤΑΙ

Ὅλοι τό ζοῦμε καί ὅλοι τό διακηρύττουμε. Μιλᾶμε γιά τήν κρισιμότητα τῆς ἐποχῆς μας. Γιά μιᾶ ἐποχή, πού «ἀπό τή μιᾶ στιγμή στήν ἄλλη ἡ σώζεται τό πᾶν ἡ χάνεται τό πᾶν». Κοσμογονικά τά γεγονότα, πού ἐξελλίσσονται καθημερινά ὄχι μόνο στόν διεθνή χῶρο, ἀλλά καί στή «γειτονιά» μας, ἀπαιτοῦν σοβαρότητα καί ὑψηλό αἶσθημα εὐθύνης.

Καί ἀπέναντι σ' αὐτή τήν κρισιμότητα ἐμεῖς τί κάνουμε; Συνειδητοποιοῦμε τήν κατάσταση αὐτή; Τά γεγονότα δέν δείχνουν κάτι τέτοιο. Γιά νά μήν ποῦμε, ὅτι δείχνουν τό ἀντίθετο. Καί αὐτή εἶναι ἡ ἀνησυχία μας. Ἐπρεπε νά εἶναι ἡ δημιουργική ἀνησυχία ὅλων μας.

Δυστυχῶς ἐκεῖνο, πού ἀποτελεῖ κοινό τόπο πιά, εἶναι ἡ ἀπουσία αἰσθήματος εὐθύνης καί σοβαρότητος ἀπό τήν σημερινή ἡγεσία μέ τήν εὐρύτηρη ἔννοια. Δέν εἶναι ὑπερβολικός ὁ χαρακτηρισμός οὔτε τόν καταργοῦν οἱ λιγοστές ἐξαιρέσεις.

Παραπαίει ἡ κοινωνία μας, γιατί παραπαίουν οἱ ταγοί της. Αὐτοί πού

εἶναι ταγμένοι νά ποδηγετοῦν τόν λαό, νά πηδαλιουχοῦν τό σκάφος τῆς πολιτείας, τῆς κοινωνίας, εἴτε ἀπουσιάζουν ἀπό τήν ὑπεύθυνη θέση τους εἴτε κυβερνοῦν χωρίς πυξίδα. Καί μόνον αὐτό; Τό ἀκόμη χειρότερο εἶναι, ὅτι ἔχουν γιά πολιτικό ἀστέρι τόν ἑαυτό τους, τό κόμμα τους, τά συμφέροντάς τους, τά συνδικάτα τους, τίς συντεχνίες τους, τοὺς συνεταιρισμούς τους, δηλαδή τό στενόψυχο καί ὑπερτροφικό ἐγώ τους.

Καίγεται τό σπίτι τους καί αὐτοί «ἄδουν». Τалаιπωρεῖται ὁ λαός — ἢ μάλλον τалаιπωροῦν τόν λαό — καί αὐτοί παρουσιάζονται σάν ὑπερασπιστές τοῦ λαοῦ, ὅτι ἀγωνίζονται γιά τά δίκαια τοῦ λαοῦ. Δέν διστάζουν τό «ἀτύχημα» τῶν ἄλλων νά τό ἐκμεταλλευτοῦν, γιά νά τό κάνουν εὐτύχημα γιά τόν ἑαυτό τους. Κατηλεύονται κοινωνικές ἀνάγκες, τήν πείνα καί δίψα τοῦ λαοῦ γιά δικαιοσύνη, γιά κομματικά ἢ προσωπικά τους ὀφέλη. Συνθηματολογοῦν δημοκοπικά, κοπτόμενοι τάχα γιά τό καλό τοῦ τόπου καί κρύβουν προσεκτικά τίς

βαθύτερες ἐπιδιώξεις τους. Ἀνάγουν τό ἀτομικό ἢ ὑποπτο συμφέρον σέ κοινωνική ἀνάγκη.

* * *

Καί τό ἐρώτημα δέν εἶναι πιά, γιατί αὐτή ἡ κατάσταση; Εἶναι γιατί ὁ λαός ἀνέχεται αὐτή τήν κατάσταση; Γιατί δέν ἀντιδρᾷ, Γιατί δέν διαμαρτύρεται μέ τόσους τρόπους ἥρεμους, εἰρηνικούς καί ἀποτελεσματικούς; Γιατί δέν ἐκδηλώνει τήν ἀπαρέσκειά του, τήν ἀγανάκτησή του, σ' ὅλους αὐτούς πού καπηλεύονται τά δίκαιά του, τά πύο στοιχειώδη δικαιώματά του; Δηλαδή νά δώση νά καταλάβουν οἱ διάφοροι «κοινωνικοὶ φορεῖς», οἱ «αὐτόκλητοι σωτήρες», ἀλλά καί τά μέσα ἐνημερώσεως, πού τοὺς ἐνθαρρύνουν καί τοὺς προβάλλουν, ὅτι δέν τρώει κουτόχορτο. Τό ποτήρι τῆς δίκαιης ὀργῆς ἔχει ξεχειλίσει.

Εἶναι καιρός ἐπιτέλους ὁ ἐλληνικός λαός νά συνειδητοποιήσῃ τήν κοινωνική, τή χριστιανική ἀποστολή του. Δέν εἶναι νούμερο ἀγέλης, γιά νά τόν κυβερνοῦν μέ σφυρίγματα-συνθήματα. Εἶναι προσωπικότητα καί πρέπει νά διεκδικήσῃ τά ἀναπαλλοτρίωτα δικαιώματά του. Νά ἀπαιτήσῃ τόν σεβασμό τῆς προσωπικότητος του. Νά παύσουν νά τόν μεταχειρίζονται σάν ἄβουλη καί ἀνεύθυνη μάζα.

Ἰδιαίτερα ὁ κάθε πιστός δέν πρέπει νά λησμονῇ, πῶς ἔχει ἀποστολή, τοῦ τήν ἔχει ἀναθέσει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, νά εἶναι «**φῶς τοῦ κόσμου**» καί **ἄλας τῆς γῆς**». Νά εἶναι φῶς «**ἐπὶ τήν λυχνίαν**» καί ὄχι «**ὑπὸ τόν μόδιον**». Τό ἀλάτι μέσα στό φαγητό καί ὄχι διακοσμητικό στοιχεῖο στήν ἀλατιέρα.

Αὐτή τήν κοινωνική ἀποστολή, τήν κατ' ἐξοχὴν ἀνθρώπινη καί ἀνθρωπιστική, διεκήρυττε, μέ τήν φωτισμένη σκέψη του, ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς Ἀλέξανδρος Τσιριντάνης. Στά πρόσωπα τῶν Χριστιανῶν ὁ Χριστιανισμός θά δώση ἐξετάσεις «ὡς σημερινόν βίωμα. Καί οἱ ἐξετάσεις εἶναι νά σώσῃ τήν Ἑλλάδα. Ἄν δέν δώσῃ τώρα τῇ νέᾳ ζωῇ στήν Ἑλλάδα, θά ἔχῃ ἀποτύχη στίς ἐξετάσεις καί ὁ Θεός «ἐκ τῶν λίθων τούτων» θά φέρῃ ἄλλους, οἱ ὅποιοι θά δώσουν καλές ἐξετάσεις. Πρέπει μέ ἄλλα λόγια, ἡ ἀγωγή τοῦ ἀτόμου νά ὀδηγήσῃ στόν ἄνθρωπο, ὁ ὅποιος θά ἱκανοποιήσῃ τήν ἀνάγκη νά παύσῃ νά τόν ἐκμεταλλεύεται ὁ προπαγανδιστὴς τῆς ἀνατροπῆς. Ἡ προπαγάνδα τῆς ἀνατροπῆς θά ἀνατραπῇ καί αὐτή μέ τήν ζωή, πού θά ξεπηδήσῃ ἀπό μιά τέτοια ἀγωγή.

«Μέ αὐτό καταλήγουμε στό μαχητικό πνεῦμα, τό ὅποιο πρέπει νά ὑπάρχῃ καί στό ὅποιο πρέπει νά δώσουμε πᾶσα σημασία, διότι ἀλλοιῶς, χανόμεθα.

«Καί τό συμπέρασμα εἶναι, ὅτι καλοὺς ἀνθρώπους ἔχει ἡ Ἑλλάς. Ἀλλά δέν τό νοιώθει. Τό πρόβλημα δέν εἶναι νά βροῦμε καλοὺς Ἑλλήνας, ἀλλά οἱ καλοὶ Ἑλληνες νά παύσουν νά κοιμῶνται ὑπὸ τήν μία πρόφαση καί τήν ἄλλη. Θεέ μου, σῶσε τήν Ἑλλάδα ἀπό τόν ὕπνο τῶν καλῶν ἀνθρώπων, ἀπό τήν μικρολογία των, ἀπό ὅλα ἐκεῖνα τά ὅποια τοὺς κάνουν ἄχρηστους» («**Η ΠΙΣΤΙΣ ΩΣ ΒΙΩΜΑ**», Β' ΤΟΜΟΣ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ»).

Γ.Β.Μ.

Η ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Ὅποιος ἀνοίξει τό «Συναξάρι» τῆς Ἐκκλησίας μας, τό Ἀγιολόγιον τό ὁποῖον ἱστορεῖ τοὺς βίους τῶν Ἀγίων του, τόν ἐσώτερον πλοῦτον τῶν ἐξαγιασμένων ὑπάρξεων τους καί τήν ἀτίμητη προσφορά των στήν ἀνθρώπινη οἰκογένεια θά συναντήσῃ στίς 15 Φεβρουαρίου τούτη τήν ἀναγραφή: «Ἀθλησις τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ὁνησίμου μαθητοῦ τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Παύλου. Οὗτος οἰκέτης ὑπῆρξε Φιλήμονος ἀνδρός Ρωμαίου, πρὸς ὃν γράφει ὁ Ἅγιος Παῦλος Ἀπόστολος: Ὁ μαθητευθεὶς Ὁνήσιμος καὶ διακονήσας καὶ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελείωσιν «τοῦ Φιλήμονος», συλληφθεὶς προσήχθη Τερτύλλῳ τῷ τῆς Ρώμης ἐπάρχῳ καὶ παρ' αὐτοῦ ἐν Ποτιόλοις ἐκπέμπεται, ἔνθα παραγενόμενος ὁ Τέρτυλλος τόν Ὁνήσιμον ἐπιμένοντα τῇ εἰς Χριστόν πίστει πρῶτον μὲν ράβδοις τύπτει σφοδρῶς, εἶτα τὰ σκέλη καταθραύει καὶ τὴν πρόσκαιρον ζωὴν μεθιστᾷ».

Ἡ Ἐκκλησία ἀνύψωσε τόν Ρωμαίου δοῦλον στήν τιμὴν τοῦ μέλους αὐτῆς. Ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Αὐτοκρατορίας τόν ἀποσπᾷ ἀπὸ τὴν ἱεράν κοινότητα, τοῦ σπάζει τὰ πόδια καὶ τόν παραδίδει στὸν θάνατο. Στὴν συνέχεια τό «Συναξάρι» ἀναφέρει ὅτι στίς 19 Φεβρουαρίου τιμᾶται ἡ μνήμη τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου Φιλήμονος καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἀφρίας μαρτύρων καὶ Ἀποστόλων Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὰ ὀνόματα αὐτὰ δέν εἶναι ἄγνωστα σέ κάθε ἀναγνώστη καὶ μελετητῇ τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀπὸ τό περιεχόμενο μῆς σύντομης μὲν ἀλλὰ μεστής σέ ἅγια αἰσθήματα ἀγάπης καὶ λεπτότητας ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς Φιλήμονα.

Τὰ γεγονότα τὰ συνδεόμενα μὲ τό περιεχόμενο τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς, ἡ ὁποία κατέστη ἀξία νά περιληφθεῖ στὸν κατάλογον τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι ἐν πολλοῖς γνωστά.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος φυλακισμένος στήν Ρώμη δέχεται τὴν ἐπίσκεψη κάποιου δραπετῆ δούλου, ὁ ὁποῖος βρισκόταν ἐντεταγμένος στὸ ὑπηρετικὸ προσωπικὸ ἐνὸς διακεκριμένου μέλους τῆς Ἐκκλησίας τῶν Κολοσσῶν, τοῦ Φιλήμονα, ἀδελφικοῦ φίλου καὶ συνεργάτη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ποιὸς ἄνεμος ἐπαναστατικῆς ἐξεγέρσεως ἀπὸ μέρους τοῦ δούλου Ὁνησίμου τόν ἀπομάκρυνε ἀπὸ τό περιβάλλον τοῦ Κυρίου του δέν εἶναι γνωστόν. Ἐκεῖνο τό ὁποῖον γνωρίζομε, γιατί τοῦτο ἀποτελεῖ τό περιεχόμενο καὶ τό κύριον μήνυμα τῆς Παύλειας ἐπιστολῆς εἶναι ὅτι κοντὰ στὸν Ἀπόστολον, ὁ δραπετῆς δούλος διδάχθηκε καὶ ἐβίωσε τὴν πατρικὴ Θεϊκὴ ἀγάπη, ἀνοίξε τίς πύλες τῆς ψυχῆς του στήν ἀλήθεια καὶ προσμέτρησε τὴν ἀξία τῆς ἀδελφωσύνης. Τό-

τε ὁ μέγας τοῦ ἀδελφός καί δάσκαλος, ὁ φυλακισμένος Ἀπόστολος τοῦ Ἑσταυρωμένου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐγχειρίζει μιά θερμή συστατική ἐπιστολή, τήν ὁποία ἀπευθύνει στόν κύριόν του Φιλήμονα καί τόν στέλνει πίσω σέ αὐτόν ὅχι πλέον ὡς δούλον ἀλλά ὡς ἀδελφόν ἀγαπητόν.

Γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος στόν Φιλήμονα: «Ἄν καί δέν ἔχω κανένα δικαίωμα νά σοῦ μιλήσω αὐστηρά καί νά σοῦ ἐπιβάλλω αὐτό πού σοῦ εἶναι χρέος σου «διά τήν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, αἰσθανόμενος ἀγάπῃ στό πρόσωπό σου ἀποφεύγω τόν τραχὺ καί ἐπιτακτικόν λόγον καί περιορίζομαι στήν παράκληση. Εἶμαι πρεσβευτής. Εἶμαι καί δέσμιος γιατί λατρεύω καί ὑπηρετῶ τόν Ἰησοῦν Χριστόν. Σέ αὐτήν τήν φάση τῆς ζωῆς μου καί στήν δύσκολη κατάσταση τῆς μεγάλης μου περιπέτειας σοῦ γράφω καί σέ ἱκετεύω «περί τοῦ ἐμοῦ τέκνου ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου Ὀνήσιμον τόν ποτέ σου ἄχρηστον, νῦν δέ σοί καί ἐμοί εὐχρηστον. Σύ δέξου τον μέ ἀγάπην καί ἐμπιστοσύνη. Εἶναι τό παιδί μου. Καί πιστεύω ὅτι χωρίσθηκε γιά λίγο ἀπό τό περιβάλλον σου γιά νά γυρίσει πίσω γεμάτος φῶς Χριστοῦ καί γεμάτος εὐγνωμοσύνη γιά νά εἶναι κοντά σου αἰώνια καί σέ τούτη τήν ζωή καί στήν ἀτελείωτη Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν».

Οὐδεῖς ἐκ τῶν ὀρθολογιστῶν μελετητῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀμφισβήτησε τήν ἀλήθεια τῶν γεγονότων, τά ὁποῖα συνδέονται μέ τήν ἱστορία τοῦ Ὀνησίμου καί τήν γνησιότητα τῆς σχετικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἀποστόλου

Παύλου «Ὀλίγες σελίδες τῆς Κ.Δ. πᾶλλον ἀπό ἓναν τόνον τόσον ζωηρᾶς εἰλικρινείας· μόνον ὁ Παῦλος ἦταν ἱκανός νά γράφει τό μικρόν αὐτό ἀριστουργήμα» σημειώνει ὁ Ρενάν.

Ἡ ἐπιστολή αὐτή ἐπ' οὐδενί λόγῳ πρέπει νά θεωρηθεῖ ὡς μικρά πραγματεία περί δουλείας ἀπό χριστιανικῆς ἀπόψεως.

Τό καθεστῶς αὐτό τῆς δουλείας ἦταν εὐρύτατα διαδεδομένο στίς ἀρχαῖες κοινωνίες τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου καί συνεπῶς καί στήν ἀποστολική ἐποχή στήν ἐκτεταμένη ἐπικράτεια τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Ἑργατικό προσωπικό καί βοηθοὺς στά δημόσια καί ἰδιωτικά ἔργα οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, Ρωμαῖοι καί οἱ λοιποὶ λαοὶ εἶχαν τοὺς δούλους. Σάν τέτοιους μεταχειρίσθησαν κατ' ἀρχάς τοὺς αἰχμαλώτους πολέμου, οἱ ὁποῖοι γιά τόν λόγον αὐτόν ἐκαλοῦντο δορυβάτοι, πρὸς διάκριση ἀπὸ τοὺς ἀργυρώνητους, καί χρυσώνυτους, οἱ ὁποῖοι προήρχοντο ἀπὸ ἀγοραπωλησίες, ὅταν πλέον ἡ χρῆση αὐτῶν ἀπέβη ἐκτεταμένη καί ἐξυπηρετοῦσα ἀφ' ἑνὸς τήν πρωτογενῆ οἰκονομικὴ παραγωγή καί ἄλλες γενικώτερες ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Συνήθως πρὸς τοῦτο ἀγόραζαν βαρβάρους διότι ἐσέβοντο τοὺς Ἕλληνες, διότι δέν ἤθελαν οὔτε ὡς δούλους νά χρησιμοποιοῦν αὐτοὺς, οὔτε νά τοὺς πωλοῦν ὡς ἀνδράποδα. Ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον ἡ ἐθνικότητα τῆς κατηγορίας τῶν δούλων ἦσαν Σκύθες, Σύριοι, Θράκες, Φρύγες, Πέρσες, Μηδοί. Ἐπωλοῦντο δέ αὐτοὶ στήν ἀγορά

καί ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀρετὴ καὶ τίς ἱκανότητες αὐτῶν ἐρρυθμίζετο καὶ ἡ τιμὴ πωλήσεως. Ἡ πόλις μετεχειρίζετο δορυβάτωους δούλους σέ διάφορες ὑπηρεσίες γιὰ τοῦτο ἡ κατηγορία τῶν δούλων αὐτῶν ἐλέγοντο δημόσιοι. Ἐπίσης καὶ ὡς ἐρέτες κωπηλάτες ἐχρησιμοποιοῦντο οἱ δοῦλοι γιὰ τὴν προώθηση καὶ κίνηση τῶν πλοίων. Οἱ ἰδιῶτες πολίτες οἱ ὅποιοι ἐχρησιμοποιοῦσαν δούλους σέ οἰκιακές ἀπασχολήσεις τοὺς ἐκαλοῦσαν οἰκέτες.

Πολλοὶ δοῦλοι, οἱ ὅποιοι ἐγνώριζαν τέχνες εἰργάζοντο αὐτάς πρὸς κερδοφορία τῶν κυρίων των, ἀλλὰ οἱ τελευταῖοι ἀπέδιδαν κάποιον μικρότερο ποσόν στοὺς δούλους των τὸ ὅποιο ὀνόμαζαν ἀποφορά. Παρομοίως ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ οἱ δοῦλες στὰ γυναικεῖα ἔργα.

Γενικώτερα ὅ,τι εἶχε νά πεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος περὶ δουλείας τὸ λέγει στὴν πρὸς Κολοσσεῖς ἐπιστολὴ του (Κεφ. 3, 22 καὶ 4, 1) χωρὶς οὔτε ἐκεῖ νά θέτει τὸ θέμα ἐάν εἶναι ὀρ-

θὸν νά ὑφίσταται ὁ θεσμός τῆς δουλείας ἢ ὄχι.

Στὴν ὑπ' ὄψῃ ἐπιστολὴν πρὸς Φιλήμονα ὁ Παῦλος ἀποδέχεται τὴν ἐκ τοῦ νόμου καὶ τῶν ἐθίμων ὑφισταμένη σχέση καὶ ἐντὸς τῆς σχέσεως αὐτῆς ὑποδεικνύει στὸν ἀποδέκτη αὐτῆς τὸ χριστιανικὸ του καθῆκον ἔναντι τοῦ δούλου του, ἀλλὰ συγχρόνως ἀγάπη τοῦ ἀδελφοῦ ἐν Χριστῷ Ὁνησίμου. Ἡ ἀρχὴ τῆς σχέσεως τοῦ χριστιανοῦ Φιλήμονος πρὸς τὸν δοῦλον του Ὁνησίμον εἶναι ἀρχὴ ἀγάπης. Ὁ Ἀπόστολος δέν ἀσχολεῖται ἐδῶ καθ' ὅλοκληρίαν μὲ τὸ τί θά γίνῃ ὁ θεσμός τῆς δουλείας, ἐάν μιὰ τοιαύτη ἀρχὴ ἐπικρατήσει στίς σχέσεις τῶν χριστιανῶν κυρίων πρὸς τοὺς δούλους αὐτῶν. Κατὰ αὐτὸν τὸν τρόπον μᾶς δίδει μιὰ εἰκόνα περὶ τίς ἀρχές, μὲ τίς ὁποῖες ὁ ἀρχέγονος χριστιανισμός ἀντιμετώπιζε τὰ κοινωνικά προβλήματα τῆς ἐποχῆς του.

ΒΑΣ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

Ο ΔΑΡΒΙΝΟΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΩΝ «ΙΔΕΑΛΙΣΤΩΝ»

Στήν εποχή πού οί Γάλλοι μάθανε νά συνεργάζονται μέ τούς Γερμανούς, οί 'Αμερικανοί νά τά βρίσκουν μέ τούς Ρώσους καί τούς Κινέζους, οί 'Αγγλοι νά συμπορεύονται μέ τίς πρώην άποικίες τους καί οί Τουρκοί νά ζητοῦν νά μποῦν στήν ἴδια οἰκογένεια μέ τούς 'Ελληνες, καιρός ἦταν νά γίνει ἓνα παραπέρα βήμα γιά τή βελτίωση τῶν σχέσεων ανάμεσα στήν ἐπιστήμη καί τή θρησκεία καί εἰδικότερα ανάμεσα στήν πίστι καί τή θεωρία τῆς ἐξελίξεως.

Τώρα πού γιορτάζουμε τά 200 χρόνια ἀπό τή γέννηση τοῦ Δαρβίνου, μιά ἀνακωχή ανάμεσα στούς φανατικούς ὁπαδούς τοῦ κάθε στρατοπέδου, βασισμένη στήν ἀνοχή καί τήν ἀλληλοκατανόηση, θά ἦταν μιά συνεπής πρὸς τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς στάση.

Ἡ μέχρι σήμερα συμμετοχή τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου στόν ἐορτασμό αὐτῆς τῆς ἐπετείου χαρακτηρίζεται ἀπό διθυραμβικές ἀναφορές περισσότερο ἀπό ἐπιστήμονες πού συνδέουν τά ἐξελικτικά δεδομένα (πού ἔχουν ξεπεράσει ἤδη τά ὅρια μιᾶς ἐπιστημονικῆς «θεωρίας» καί ἔχουν γιά τά καλά εἰσελθεῖ στό πεδίο τῶν ἐγχειριδίων καί τῶν διδακτικῶν βιβλίων) μέ μιά «ἀγωνιστικιστική» θεώρηση τῆς ζωῆς. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ «ἰδεαλιστική» πλευρά τῆς ἐπιστημονικῆς κοινότητας, πού βρίσκεται πιό κοντά στίς χριστιανικές ἀπόψεις τηρεῖ κάποια ἀμήχανη σιωπή ἀπέναντι στήν

πλημμυρίδα τῶν ἐκθύμων φιλο-Δαρβινικῶν ἐκδηλώσεων. Γι' αὐτό θά ἦταν χρήσιμο ἀλλά καί δίκαιο νά ἐπισημανθεῖ ἡ ξεχωριστή καί ἀνεπιφύλακτη τοποθέτηση ἑνός συγχρόνου μεγάλου ἐκπροσώπου τῆς Βιο-Ίατρικῆς ἔρευνας. Πρόκειται γιά τόν Francis Collins, διακεκριμένο γενετιστή, μέ πλούσια καί οὐσιαστική συμβολή στή σύγχρονη ἔρευνα τῆς Μοριακῆς Βιολογίας, Διευθυντή σήμερα τοῦ 'Εθνικοῦ Ίνστιτούτου ὑγείας (NIH) τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, πού ὑπῆρξε ὁ ἄνθρωπος πού διηύθυνε ἐπὶ 15 χρόνια οὐσιαστικά καί ἀποφασιστικά τό ἐρευνητικό πρόγραμμα γιά τήν ἀποκρυπτογράφηση τοῦ ἀνθρώπινου γονιδιώματος.

Ὁ ἐπιστήμονας αὐτός δηλώνει τήν ἀνεπιφύλακτη ἀποδοχή ἐκ μέρους του τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως καί συγχρόνως ἐκφράζει, προσκομίζοντας στέρεα λογικά ἐπιχειρήματα, τήν ἀπερίφραστη ἀντίθεσή του τόσο πρὸς τόν Δημιουργισμό (Creationism), δηλαδή τήν κατά γράμμα ἐρμηνεία τῆς κατά τή Βίβλο δημιουργίας τοῦ Κόσμου, ὅσο καί πρὸς τή θεωρία πού κακῶς ἐπεκράτησε νά λέγεται «Εὐφυνές Σχέδιο» (Intelligent Design), τῆς ἐπιστημονικοφανοῦς δηλαδή ἀμφισβήτησεως τῆς θεωρίας τῆς ἐξελίξεως.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτός ὕστερα ἀπό μακρόχρονη ἀναζήτηση, περνώντας ἀπό τόν ἀγνωστικισμό στόν ἀθεϊσμό, κατέληξε νά ὁμολογεῖ μέ ἀξιοπρέπεια

καί σύνεση τήν πίστη του σέ ένα Θεό δημιουργό, πού εἶναι γεμάτος ἀγάπη γιά τόν ἄνθρωπο. Συγχρόνως ἀγωνίζεται νά τεθεῖ τέρμα στόν ἀσίγαστο πόλεμο ἀνάμεσα στούς ἐκπροσώπους τῆς ὑλιστικῆς θεώρησης τοῦ Κόσμου καί σέ ἐκείνους πού δέχονται καί μιᾶ πνευματικῇ διάσταση τῶν πραγμάτων, πέραν τῆς ὕλης.

Τίς σκέψεις του αὐτές ἐξέφρασε ὁ Francis Collins, ὄχι μόνο στό βιβλίο του «Ἡ γλῶσσα τοῦ Θεοῦ» (πού μεταφράστηκε καί κυκλοφόρησε πρόσφατα καί στή χώρα μας), ἀλλά καί σέ μεγάλη σειρά ἄρθρων, ἀνασκοπήσεων καί ἀνά τόν κόσμο διαλέξεων. Σέ ὅλα αὐτά θέτει ἐμφατικά τό ζήτημα τῆς διακρίσεως τῶν «ἐξουσιῶν» καί τῶν ὁρίων τῆς ἐπιστήμης ἀπό τό ἕνα μέρος, πού ἔχει κύρια καί ἀδιαμφισβήτητη ἀρμοδιότητα τή μελέτη τῆς ὑλικῆς πραγματικότητας, καί τῆς πίστεως ἀπό τό ἄλλο, πού συνεχίζει τήν ἀναζήτηση τοῦ νοῦ καί τῆς καρδιάς πέρα ἀπό τίς δυνατότητες τῆς ἐπιστήμης σέ ἄλλους πνευματικούς ὁρίζοντες. Αὐτή ἡ πίστη θά πρέπει νά πάψει νά ἀναμειγνύεται σέ θέματα καθαῶς ἐπιστημονικά, ὅπως τόσο ἄσχημα τό ἔκανε στήν περίπτωση τοῦ Γαλιλαίου κατά τόν Μεσαίωνα καί ὅπως συνεχίζει νά τό κάνει σήμερα μέ τήν θεωρία τοῦ Δαρβίνου. Ἀλλά καί ἡ ἐπιστήμη θά πρέπει νά πάψει νά ἀποφαίνεται γιά θέματα, πού εἶναι ἔξω ἀπό τίς δυνατότητες παρατηρήσεως καί πειράματος, ὅπως καί νά περιβάλλει μέ ἐπιστημονικό κῦρος μεταφυσικές τοποθετήσεις τῆς σέ ἐρωτήματα γιά τήν ὑπαρξή ἢ μή Δημιουργοῦ τοῦ Σύμ-

παντος, γιά τό νόημα τῆς ζωῆς ἢ γιά τήν μετά θάνατο ζωή.

Εἶναι γνωστό τό ἐπιχείρημα μερικῶν ἐπιστημόνων ὅτι ἀφοῦ μέ τή θεωρία τῆς ἐξελιξεως μάθαμε γιά τά στάδια τῆς πορείας τῆς ζωῆς πάνω στή γῆ, ἄρα... δέν χρειάζεται νά ἐρωτοῦμε πῶς δημιουργήθηκαν τά ἀρχικά μόρια πού ἔδωσαν στή συνέχεια τίς μορφές τῆς ζωῆς (καί φυσικά οὔτε πῶς δημιουργήθηκε τό Σύμπαν στό ὁποῖο ἀνήκουν αὐτά τά μόρια) γιατί ἀπλούστατα ὅλα αὐτά ἔγιναν ἀπό μόνα τους καί ὡς διά ...μαγείας. Φυσικά καί τό Σύμπαν, ὅπως καί κάθε χημικό ἄτομο, εἶναι μαγευτικό (πού ὡς μικρογραφία ἐνός πλανητικοῦ συστήματος κρύβει ἀπίθανη «σοφία», «εὐφυΐα» καί δημιουργική φαντασία), ἀλλά τό πῶς φανταζόμαστε καί δεχόμαστε τό αἶτιο πού τό δημιούργησε εἶναι θέμα προσωπικῆς ἐλευθερῆς ἐπιλογῆς. Μερικοί προτιμοῦν τήν τυφλή τύχη καί εἶναι ἀπόλυτο δικαίωμά τους. Ἄλλοι ἐπιλέγουν κάτι ἄλλο, καί αὐτό ἐπίσης εἶναι δικαίωμά τους.

Ὁ Collins φέρνει ἕνα μήνυμα εἰρήνης καί συμφιλίωσης ἀνάμεσα στά δύο αὐτά στρατόπεδα καί προτρέπει σέ μιᾶ εἰρηνική συνύπαρξη καί ἀλληλοσυμπλήρωση πού θά θεμελιώνεται πάνω στόν ἀμοιβαῖο σεβασμό καί αὐτοσυγκράτηση. Ἐπὶ πλέον ὅμως παίρνοντας τοὺς ἀναγνώστες του σέ ἕνα θαυμάσιο ταξίδι στήν σύγχρονη Ἐπιστήμη δείχνει ὅτι ἡ Φυσική, ἡ Χημεία, καί ἡ Βιολογία μποροῦν ὅλες νά συνυπάρχουν μέ τήν πίστη στό Θεό καί τήν Ἀγία Γραφή.

ΑΝΔΡΕΑΣ Κ. ΝΤΕΛΗΘΕΟΣ
Ἀναπληρωτῆς Καθηγητῆς Ἱατρικῆς
Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΜΝΗΜΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

100 χρόνια από τό θάνατό του (2.1.1911) καί
160 από τή γέννησή του (4.3.1851)

...καί μνημονεύετε 'Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ

1. Προοίμιο

Τί εἶν' ἐκεῖνο, πού ἔκαμε τόν 'Οδυσσεά 'Ελύτη, τό νομπελίστα ποιητή μας, νά πεῖ τοῦτον τόν λόγο γιά τόν γεννήτορα τῆς νεοελληνικῆς χριστιανικῆς πεζογραφίας: «Ὅπου καί νά σᾶς βρεῖ τό κακό ἀδερφοί μου, μνημονεύετε Διονύσιο Σολωμό καί μνημονεύετε 'Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη»; Ὁ λόγος θά πρέπει νά ἀφορᾷ περισσότερο τό ἐθνικό κακό καί λιγότερο τό ἀτομικό.

Ὁ Σολωμός εἶχε μιλήσει γιά τό ἐθνικό κακό, τίς ἐθνικές συμφορές, πού βρῆκαν πολλές φορές τή γλυκιά πατρίδα καί τῆς γδάρανε τό κορμί, ὅπως τό μανιασμένο κύμα τόν ἀνευπεράσπιστο βράχο. Στόν *Ὕμνο στήν Ἐλευθερία* ἔχει μιλήσει γιά τή *διχόνοια* πού βαστάει ἕνα *σκῆπτρο* ἢ *δολερή/καθενός χαμογελάει, παρ' το, λέγοντας, καί σύ/Κενό τό σκῆπτρο* πού *σᾶς δείχνει/ἔχει ἀλήθεια ὠραία θωριά./Μὴν τό πιάσετε, γιατί ρίχνει/σέ δάκρυα θλιβερά*. Ἐδῶ, τό μεγάλο κακό, τό ἐθνικό κακό εἶναι ἡ *διχόνοια*, πού διαλύει ἔθνη καί σπιτικά, πού ταλανίζει τήν Ἑλλάδα ἀπό τήν ἀρχαιότητα ὡς τά σήμερα.

Τό ἄλλο μεγάλο κακό εἶναι ὁ θάνατος χωρίς δικαίωση, πού θά ἔφερνε στήν τέλεια γνώση καί στήν ἔνωση μέ τό Θεό, τήν κατάκτηση τῆς ἀλήθειας. Τό ἐκφράζει μέ τόν πιό σαφή τρόπο: *«Γλυκειά ἡ ζωή κι ὁ θάνατος μαυρίζ-λα»*. Μάλιστα στό ποίημα *«Φαρμακωμένη»* καί εἰδικώτερα στό Α' σχέδιο *«Ἡ Φαρμακωμένη στόν Ἕδη»*, τό πάθος τῆς ψυχῆς ἐκφράζεται μέ τούτους τούς στίχους: *«ἄδεια κι ἄφωνη καί μαύρη/ἡ Παράδεισο τῆς γῆς»*. Ἀλλοῦ, ἀντί γιά *«ἄφωνη»* συναντᾶμε τή λέξη *«ἄλλαλη»*, ταυτόσημη ἐννοιολογικά.

Στό *«Λάμπρο»*, τό ψυχικό πάθος μπερδεύεται μέ τό σωματικό καί γίνεται πόλεμος ψυχῆς καί σώματος. Κι ὅπως ὅλα τά παλέματα, ἀφήνει τά σημάδια του καί τά χαράγματά του, τόσο στόν ψυχικό, ὅσο καί στό σωματικό κύκλο.

Ἡ *διχόνοια* λοιπόν κι ὁ θάνατος εἶναι τά δυό σωματοποιημένα κακά πού φέρνουν στό ἴδιο τέρμα.

Στόν Παπαδιαμάντη τό μεγάλο κακό εἶναι ἡ ἄρνηση τῆς ἐλληνικότητος, πού στίς φλέβες τῆς τρέχει αἷμα χρι-

στιανικό, αίμα μαρτύρων. Αὐτήν τήν ἄρνηση τήν λέει **γραικύλισμός**. «*Γραικύλοι τῆς σήμερον, ὅστις θέλει νά κάμη δημοσίᾳ τόν ἄθεον ἢ τόν κοσμοπολίτην, ὁμοιάζει μέ νάνον ἀνορθούμενον ἐπ' ἄκρων ὀνύχων καί ταυνόμενον νά φθάσῃ εἰς ὕψος καί νά φανῇ καί αὐτός γίγας. Τό ἐλληνικόν ἔθνος ἔχει καί θά ἔχῃ διά παντός τήν ἀνάγκην τῆς θρησκείας του*», γράφει.

Ἡ ἀλήθεια αὕτη τοῦ Παπαδιαμάντη γίνεται πιό φανερή σήμερα πού ὁ νεοέλληνας ἀπέστρεψε τό πρόσωπό του ἀπό τή γνήσια ἐλληνικότητα καί τό ἔστρεψε στήν καταναλωτική κοινωνία. Τῆς φόρεσε φόρεμα ἐπιστημοσύνης καί τήν εἶπε γενικά σύγχρονη ἀντίληψη τῆς ζωῆς. Ὅμως, «ὅπου γενικότης, ἐκεῖ καί ἐπιπολαιότης. Διά νά εἶναι τις ἐμβριθής, πρέπει νά ἐγκύπτῃ εἰς βαθεῖαν τῶν πραγμάτων μελέτην», ἐπισημαίνει ὁ Παπαδιάντης. Ἡ φράση του «σάν νά ἔχαν τάχα τελειωμό τά πάθια κι οἱ καημοί τοῦ κόσμου», φανερώνει τήν πνευματική του εὐαισθησία γιά τόν καθημερινό ἄνθρωπο.

2. Σύντομα Βιογραφικά

Ὁ Γιάννης Βλαχογιάννης, στό πανηγυρικό τεῦχος τῆς «Πολιτείας», στίς 13 Σεπτεμβρίου 1925, ἐδημοσίευσε τήν «Αὐτοβιογραφία τοῦ Παπαδιαμάντη», πού ἀναδημοσίευσε ὁ Ὁκτάβιος Μερλιέ στά 1934. Γράφει, λοιπόν, στήν **αὐτοβιογραφία** του ὁ Παπαδιαμάντης:

«*Ἐγεννήθην ἐν Σκιάθῳ, τῇ 4^ῃ Μαρτίου 1851. Ἐβγῆκα ἀπό τό Ἑλληνικόν Σχ.(ολεῖον) εἰς τά 1863, ἀλλά μόνον τό 1867 ἐστάλην εἰς τό*

Γυμνάσιον Χαλκίδος, ὅπου ἤκουσα τήν Α' καί Β' τάξιν. Τήν Γ' ἔμαθήτευσα εἰς Πειραιᾶ, εἴτα διέκοψα τάς σπουδάς μου, κι ἔμεινα εἰς τήν πατρίδα. Κατά Ἰούλιον 1872 πῆγα εἰς τό Ἅγιον Ὅρος χάριν προσκυνήσεως, ὅπου ἔμεινα ὀλίγους μήνας. Τῷ 1873 ἦλθα εἰς Ἀθήνας, ἐφοίτησα εἰς τήν Δ' Βαρβακείου. Τῷ 1874 ἐνεγράφην εἰς τήν Φιλοσοφικήν Σχολήν, ὅπου ἤκουα κατ' ἐκλογήν ὀλίγα μαθήματα φιλοσοφικά, κατ' ἰδίαν δέ ἡσχολούμεν εἰς τάς ξένας γλώσσας.

Μικρός ἐξωγράφιζα Ἀγίους, εἴτα ἔγραφα στίχους, κι ἐδοκίμαζα νά συντάξω κωμωδίας. Τῷ 1868 ἐπεχείρησα νά γράψω μυθιστόρημα. Τῷ 1879 ἐδημοσιεύθῃ ἡ «Μετανάστις», ἔργον μου, εἰς τόν «Νεολόγον» Κωνσταντινουπόλεως. Τῷ 1891 ἐν θρησκευτικόν ποιημάτων εἰς τό περιοδικόν «Σωτήρα». Τῷ 1882 ἐδημοσιεύθῃ(σαν) «Οἱ Ἑμοροὶ τῶν Ἑθνῶν» εἰς τό «Μὴ Χάνεσαι». Ἀργότερα ἔγραψα περί ἑκατόν διηγήματα δημοσιευθέντα εἰς διάφορα περιοδικά καί ἐφημερίδας».

Χρονολογικό δείκτη τῆς ζωῆς τοῦ Παπαδιαμάντη δημοσίευσε ὁ κ. Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος στόν πρῶτο τόμο τῆς 5τομης Κριτικῆς Ἑκδόσεως τῶν **Ἀπάντων** τοῦ Ἀλέξανδρου Παπαδιαμάντη. Τό σπουδαῖο αὐτό ἔργο κυκλοφόρησε ἀπό τίς ἐκδόσεις «Δόμος Ο.Ε.», σέ πρώτη ἔκδοση τό 1981, Ἀποτελεῖται ἀπό πέντε τόμους τῶν 700 περίπου σελίδων ὁ καθένας. Μέσα στίς 3.500 σελίδες προβάλλεται, ἀποκαθαρμένο ἀπό ἀβλεψίες καί παρεισφρήσεις, ὁλόκληρο τό ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη. Ἡ ὅλη ἐργασία ἔγινε

μέ περισσή εύσυνειδησία καί αγάπη γιά τόν γεννάρχη τῆς νεοελληνικῆς χριστιανικῆς πεζογραφίας.

Θά πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ὁ Παπαδιαμάντης ἔγραψε περί τά διακόσια διηγήματα καί ὄχι περί τά ἑκατό πού γράφει ὁ ἴδιος. Ἐπίσης, ἔγραψε καί ποιήματα, τά ὁποῖα ὁ Γ. Βαλέτας τά βάζει σέ τέσσερις κατηγορίες: 1) Λυρικά, 2) Ὑμνογραφικά, 3) Σατυρικά καί 4) Μεταφράσεις.

3. Ἡ ἐμφάνιση τοῦ λογοτέχνη

Στά 1874 ὁ Παπαδιαμάντης ἔγραψε ἓνα λυρικό ποίημα γιά τή μητέρα του, μέ τίτλο «Πρός τήν Μητέρα μου». Τό ποίημα ἀποτελεῖται ἀπό 20 στίχους, χωρισμένους σέ ἑξι στροφές, πέντε τετράστιχες καί μία δίστιχη. Εἶναι αὐτοβιογραφικό, μιλάει γιά τά βάσανά του καί τήν παρηγοριά του, πού εἶν' ἡ εὐχή τῆς μάνας του, εὐχή καί ἄγκυρα (ἄγκουρα τή λέει) ἐλπίδας. Παραθέτουμε τά δύο πρῶτα τετράστιχα:

«Μάνα μου, ἐγῶμαι τ' ἄμοιρο, τό σκοτεινό τριγόνι,/ὅπου τό δέρνει ὁ ἄνεμος, βροχή πού τό πληγώνει./Τό δόλιο! ὅπου κι ἄν στραφῇ κι ὅπου κι ἄν περάσει,/δέ βρίσκει πέτρα νά σταθῇ, κλωνάρι νά πλαγιάσει./Εγὼ βαρκοῦλα μοναχή, βαρκοῦλ' ἀποδαρμένη/μέσα σέ πέλαγο ἀνοιχτό, σέ θάλασσ' ἀγριεμένη,/παλαίβω μέ τά κύματα χωρίς πανί, τιμόνι/κι ἄλλη δέν ἔχω ἄγκουρα πλὴν τήν εὐχή σου μόνη».

Ἄν κρίνουμε ἀπ' τή χρονιά πού δημοσιεύθηκε τοῦτο τό ποίημα (1874) κι ἐκεῖνη (1879) πού δημοσιεύθηκε τό μυθιστόρημα «**Μετανάστις**» στό

«Νεολόγο» τῆς Πόλης, μέ τ' ἀρχικά Α.Πδ., πρέπει νά ὑποθέσουμε ὅτι ὁ Παπαδιαμάντης ἀρχίζει μέ τήν ποίηση, ὅπως ἄλλωστε ὅλοι σχεδόν ὅσοι γράφουν. Ὅμως, δέν ἔμεινε στήν ποίηση. Τόν κέρδισε ἡ πεζογραφία, πού κι αὐτή στά χέρια τοῦ Παπαδιαμάντη γίνεται λόγος ποιητικός, ὄχι στήν ἐξωτερική μορφή της, τή φορεσιά της, τήν πολύπτυχη ἐσθήτά της, ἀλλά στό ἐσωτερικό της κάλλος, τήν ψυχική ὁμορφιά της.

4. Τό ποιητικό του ἔργο

Ὅπως προαναφέραμε, ὁλόκληρο τό ποιητικό ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη στεγάζεται σέ τέσσερις κατηγορίες: 1) Λυρικά, 2) Ὑμνογραφικά, 3) Σατυρικά καί 4) Μεταφράσεις. Ἀρτιότερα, σέ μορφή καί οὐσία, εἶναι, κατά τή γνώμη μας, τά Ὑμνογραφικά. Ὁ Βαλέτας τόν λέει μελωδῶ καί ὄχι ὑμνωδῶ, διάκριση πού βρίσκεται στόν βυζαντινό ἐκκλησιαστικό ποιητικό λόγο. Κι ὅπως γράφει ὁ Φαλταίτς («Ἑλληνικά Γράμματα» Ε' 316), ὁ Παπαδιαμάντης «ἐργαζόταν καί ἐμπνεόταν μέ τό ρυθμό καί τό μέλος, δηλαδή σά βυζαντινός ποιητής».

Ἄλλωστε ἦταν ψάλτης στόν Ἅγιο Ἐλισαῖο, ἐκεῖ στά ριζά τοῦ ἱεροῦ βράχου πού στεφανώνεται ἀπό τόν Παρθενῶνα. Αὐτό τόν ἔφερνε σ' ἀμεση ἐπαφή μέ τόν βυζαντινό ἐκκλησιαστικό λόγο. Κι ὅπως σημειώνει ὁ Γ. Βαλέτας («Νέα Ἑστία», Χριστοφύγεννα 1941, τεύχος 355, σελ. 118): «Ὁ Παπαδιαμάντης, σέ μιά περίοδο κρίσεων καί ἀναζητήσεων (1879-1833) εἶχε τραβηχθεῖ καί ἀφοσιωθεῖ ὁλόψυχα στήν **ἱερατική ὑμνογραφία**,

κι ἐκτός ἀπ' τῆς μεταφράσεις τῶν Ψαλμῶν, ἔγραψε κι ἄλλα πολλά θρησκευτικά ποιήματα μέ μεταφυσική πνοή, μέ ἐμπνεύσεις ἀπ' τῆς Γραφῆς, σέ καθαρεύουσα γλῶσσα ρομαντική. (...) Αὐτά τὰ αἰθέρια συνθέματα σιγοψέλνοντας μέσα του ἀποχαιρέτησε τὰ ἐγκόσμια ὁ νοσταλγός».

Ὁ Γ. Βαλέτας, συνεχίζοντας, ἐπισημαίνει ὅτι «Ἐκτός ἀπό τὰ **θρησκευτικά**, κάποιο σύνολο δίνουν καί τὰ **Ἐρωτικά** του, μέ κορύφωση τήν **«κοιμάμενη Βασιλοπούλα»** — ρυθμός καί πνοή καί ἀνάταση καί τέχνη. Μερικοί του πάλι στίχοι ἔχουν συμπύκνωση καί οὐσία ἐσωτερική, συγγενική μέ ἐκείνη τῶν σολωμικῶν ἀποσπασμάτων...». Καί συνεχίζει μέ τοῦτον τό σχολιασμό: «...Ὁ Παπαδιαμάντης εἶχε φυσικά μέσα του ζωντανή τή συνείδηση τῆς λαϊκῆς του καταγωγῆς, κι ἦταν θρεμμένος μέ τή ζωή καί τῆς ἐκδηλώσεις τοῦ λαοῦ αὐτοῦ σέ τέτοιο βαθμό, πού μέσα στά διηγήματά του νά παρουσιάζει στίχους μέ δημοτικά μοτίβα τόσο ἐπιτυχημένους, πού νά δυσκολεύεσαι νά τοὺς ξεχωρίσεις, ἀπό τοὺς δημοτικούς».

Μόνο ὡς βιωματικός λόγος μπορεῖ νά κατανοηθεῖ ἡ λογοτεχνική παραγωγή τοῦ Παπαδιαμάντη. Αὐτά πού ἔγραφε τὰ πίστευε καί τὰ ἐφάρμοζε στόν καθημερινό βίο του. Ἡ ἐποχή του καί τὰ βιοτικά του ἐπιδρῶν στό συγγραφέα καί στό ἔργο του, ἔτσι πού «ἐνὰ πηγαῖο σαιξπηρικό ταλέντο» νά βρίσκεται στό ὅλο ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη, κατά τόν Γ. Βαλέτα (Ν.Ε. 1941, σελ. 119).

5. Πολιτικό Ἀστέρι

«Ἡ ὀρθόδοξη λατρεία καί τὰ λαϊκά ἔθιμα τὰ ὁποῖα ἔχει ἐμπνεύσει, ἦσαν ἀναπόσπαστα στήν ψυχὴ τοῦ Παπαδιαμάντη», γράφει ὁ Θεόδωρος Ξύδης στή σχετική μελέτη του (Βασικὴ Βιβλιοθήκη 28, «Ἀετός» Α.Ε., σελ. ια'). Καί συνεχίζει: «Ποτέ δέν συμπληρώνει ἀνθαίρετα μέ τή φαντασία» τ' ἀφηγούμενα λαϊκά στοιχεῖα. «Κάποτε χρησιμοποιεῖ λαογραφικούς ὅρους ἢ καί σημειώσεις ἐπεξηγηματικές».

Ἡ Σκιαθός, τὰ ἦθη καί τὰ λαϊκά ἔθιμά της, ζοῦν ἀναλλοίωτα στό ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη. Ὅπως καί τό γλωσσικό της ἰδίωμα, κυρίως ὅταν διαλέγονται μεταξὺ τους Σκιαθίτες. Τὰ τοπὸνυμα καί τὰ ὀνόματα τῶν γυναικῶν-ἡρωίδων τῶν διηγημάτων μπαίνουν ἀτόφια στήν ἀφήγηση. Ἔτσι, κατά τόν Καρκαβίτσα, ὁμοτέχνο τοῦ Παπαδιαμάντη, «Ὁμορφὴ εἶναι ἡ Σκιαθός τοῦ Θεοῦ. Μά ἡ Σκιαθός τοῦ Παπαδιαμάντη μοῦ φαίνεται ὡραιότερη» (περιοδικό «Καλλιτέχνης», 1911). Τόσο πολὺ ἀγαποῦσε τὴ Σκιαθὸ καί τοὺς Σκιαθίτες ὁ Ἅγιος τῶν Γραμμάτων μας!

«Ὁ Παπαδιαμάντης», παρατηρεῖ ὁ Θεόδωρος Ξύδης, «δέν ἀπασχολήθηκε μέ πολὺπλοκα ψυχολογικά προβλήματα, δέν κατέβηκε στόν ἄγνωστο χῶρο τοῦ ὑποσυνείδητου, στά ἀξεδιάλυτα βάθη τῆς ἀνθρώπινης συνειδήσεως. Τοὺς ἀπλοὺς χαρακτηῖρες ἀνθρώπων, πού περιγράφει, τοὺς ἔφτιαχνε μέ τὴν ἀγάπη καί τό ἔλεος πού διέθετε γι' αὐτοὺς. Τὰ πάντα ἦσαν σύμφωνα μέ τὴν ἰδιοσυγκρασία του: τὸ νησί του,

ή εκκλησιά, ή ταβέρνα. Η ρομαντική του διάθεση είχε μυστικό θέλητρο, κι εκεί αναχωρούνται ανέκδοτα, χαρακτηρισμοί, ή ζωή των πραγμάτων. Ο Παπαδιαμάντης έγραφε, ακολουθώντας δική του αισθητική».

Μάλιστα, ο Παλαμᾶς σημειώνει: «Δέ θυμouμαι ἄλλου ν' ἀπάντησα τεχνίτη σάν αὐτόν, πού ὄχι μόνο νά μὴν ἔχει τῆς τέχνης του τήν αὐταρέσκεια, ἀλλά νά κοιτάζει πῶς νά κρύψει κάθε τεχνητή πόζα καί κάθε σκέψη σά ματαιότητα» (περιοδικό «Τέχνη», 1899). Ἀξιοσημείωτη εἶναι καί ἡ ὀξύτατη παρατήρηση τοῦ Καβάφη γιά τόν Παπαδιαμάντη: «Εἶναι λαμπρά ἀσκημένος στῆς περιγραφῆς τήν τριπλήν ἱκανότητα: τό ποιά πρέπει νά λεχθοῦν, τό ποιά πρέπει νά παραλειφθοῦν καί εἰς ποιά πρέπει νά σταθεῖ ἡ προσοχή» («Νέα Ζωή», Ἀλεξάνδρεια 1908).

Πολικό ἀστέρι στό λογοτεχνικό ταξίδι τοῦ Παπαδιαμάντη καί στόν καθημερινό βίο του, ἦταν τό καθαρά Ὁρθόδοξο φρόνημα. Μακάρι νά τό ἀποχτοῦσαν κι ὅσοι αὐτοπροβάλλονταν σάν Χριστιανοί καλλιτέχνες.

6. Πνευματικές ἐπιδράσεις

Πέρα ἀπό τήν ἐπίδραση τοῦ ἱερέα πατέρα του στή διαμόρφωση τῆς ὅλης προσωπικότητας τοῦ Παπαδιαμάντη, ἔχουμε καί «πλειάδα πνευματικῶν μορφῶν τοῦ ἑλληνικοῦ μοναχισμοῦ, τῶν ὁποίων αἱ ἰδέαι καί ἡ ζωὴ ἐπέδρασαν ἀποφασιστικά στήν πνευματική διαμόρφωση τοῦ Παπαδιαμάντη», ὅπως οἱ «Κολλυβάδες», πού τόσο ἐπιδράσανε στή διαμόρφωση τῆς νεο-ελληνικῆς πνευματικότητας.

Κύριοι ἐκπρόσωποί τους ἦταν ὁ Κορινθίης ἅγιος Μακάριος ὁ Νοταρᾶς, ὁ ἀγιορίτης μοναχός καί λόγιος Νικόδημος καί ὁ Ἀθανάσιος ὁ Πάριος. «Γύρω ἀπό τοὺς τρεῖς αὐτοὺς δασκάλους», γράφει ὁ Γ. Βερίτης, στό ἄρθρο του «Τό ἀναμορφωτικό κίνημα τῶν Κολλυβάδων καί οἱ δύο Ἀλέξανδροι τῆς Σκιαθοῦ» (Ἀκτῖνες, 1943, σελ. 89), «ένα πλῆθος γνωστῶν καί ἀγνωστῶν Ἑλλήνων κληρικῶν, μοναχῶν καί λαϊκῶν ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, περιστρέφεται, ἐμπνευσμένο ἀπό τήν διδασκαλία τους. Ἡ σχολή τους εἶναι γνωστή μέ τό ὄνομα Κολλυβάδες. Τό ὄνομα αὐτό ἦταν μιᾶ εἰρωνική ὀνομασία πού τοὺς τήν κόλλησαν οἱ ἀντίπαλοί τους». Κατά τόν Βερίτη, ἡ διδασκαλία τῶν Κολλυβάδων, ἐμπεριέχει τήν ἀρχαία παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, πού συνδυάζει «θανυμάσια καί τό πνεῦμα τῆς καινοτομίας. Καί τῆς καινοτομίας αὐτῆς ἐπιδίωξη ἦταν ἴσα-ἴσα τό σπάσιμο τοῦ κλοιοῦ πού πλέξανε οἱ μεταγενέστερες παραδόσεις καί τό ξαναγύρισμα στήν ἀγνότητα τῆς ζωῆς καί στοὺς σεβάσιμους θεομoύς τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας».

Πρόκειται γιά σύγκρουση δύο κόσμων, πού ὁ Παπαδιαμάντης τῇ ζωντανεύει στό μυθιστόρημά του «Οἱ Ἑμποροὶ τῶν Ἑθνῶν», δημοσιευμένο στό περιοδικό «Μή Χάνεσαι», τό 1882. Εἶχε προηγηθεῖ ἡ δημοσίευση (1879), στό ἴδιο περιοδικό, τῆς «Μετανάστιδας».

Ἄλλη βασική πηγή, πού ἐμπνέει τόν Παπαδιαμάντη, εἶναι ἡ βυζαντινὴ ἐκκλησιαστικὴ ὑμνογραφία. Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ Θεόδωρος Ξύδης (Βασική Βιβλιοθήκη «Ἀετοῦ», τόμος

28, σελ. θ'), ο Παπαδιαμάντης χρησιμοποίησε για ψευδώνυμο το «Βυζάντιο», μέ το όποιο δημοσίευσε στην «Εφημερίδα των Χριστουγέννων του 1887 καί της Πρωτοχρονιάς καί των Θεοφανείων του 1888 σύντομα άρθρα για τίς έορτές αυτές».

Βυζαντινός καί έκκλησιαστικός, παραδοσιακός καί καινοτόμος, ο Παπαδιαμάντης «δέχεται κοντά του μόνο όσους είναι ίκανοί νά σταθούν άπάνω από τά έφήμερα», υπογραμμίζει ο Πέτρος Χάρης (Ν.Ε., 'Αφιέρωμα στον Παπαδιαμάντη, Χριστούγεννα 1941).

7. 'Ο Γ. Βερίτης για τον Παπαδιαμάντη

'Ο Γ. Βερίτης είχε μελετήσει σέ βάθος τό έργο καί την προσωπικότητα του Παπαδιαμάντη, χωρίς νά ξεχωρίζει τό έργο άπ' τό δημιουργό του, όπως κάνουν πολλοί, για νά δικαιολογήσουν τά τυχόν παραστρατήματα του δημιουργού, πού μπορεί κάποτε νά μή συμβαδίζουν μέ τό έργο ή καί νά τό άκυρώνουν.

'Ο Βερίτης προσεγγίζει τό έργο του Παπαδιαμάντη μέ θαυμασμό καί κριτικό μάτι μέ τρία άρθρα, πού δημοσίευσε στίς «Ακτίνες». Στο πρώτο, μέ τίτλο «Τά Χριστουγεννιάτικα Διηγήματα του Παπαδιαμάντη» ('Ακτίνες 1940, σελ. 16) σημειώνει ότι «δέν ξεχωρίζομε καθόλου τό έργο του από τή ζωή του». Καί τουτο όχι αυθαίρετα, αλλά γιατί δέν τά ξεχωρίζει ο ίδιος ο δημιουργός τους. Στο διήγημά του «Λαμπριάτικος Ψάλτης», ο Παπαδιαμάντης υπογραμμίζει: «Έν όσω ζω καί αναπνέω καί σωφρονών, δέν θά παύσω πάντοτε νά ύμνώ μετά λα-

τρείας τόν Χριστόν μου, νά περιγράφω μετ' έρωτος τήν φύσιν καί νά ζωγραφώ μετά στοργής τά γνήσια έλληνικά έθνη».

Τά τρία αυτά στοιχεΐα είναι χαρακτηριστικά στο έργο του Παπαδιαμάντη, σημειώνει ο Βερίτης, καί **τό κρατούν πάνω άπ' τή φθορά του χρόνου**. 'Η σειρά των έορταστικών διηγημάτων, καί μόνον αυτά «θά μπορούσαν νά τάξουν τόν συγγραφέα τους στην πρώτη γραμμή των λογοτεχνών μας».

'Ο Παπαδιαμάντης ζει τό έκκλησιαστικό γεγονός. «Δέ θέλησε νά χρησιμοποιήσει τή θρησκεία σάν δικαιολογητικό τής τέχνης του. Τήν είχε νοιώσει βαθειά καί τήν εξούσε τή θρησκεία. 'Ο Χριστιανισμός ήταν γι' αυτόν άγαπημένος όχι μόνο σάν θεωρία ή καί σάν λατρεία, μά καί σάν τρόπος ζωής καί σάν σύνολο ήθικων έπιταγών. Θεωρητικά, τόν Χριστιανισμό τόν έσυμπάθησαν ίσως πολλοί συγγραφείς. Μά αντιλαμβάνονται νωρίς πώς ο Χριστιανισμός προβάλλει κι άπαιτήσεις καί άξιώνει νά μπει στη ζωή μας, κι αυτό τούς κάνει πολλές φορές ν' άνακρούουν πρűμναν».

'Η διαφορά άνάμεσα στον Παπαδιαμάντη καί στους άλλους συγγραφείς είναι, κατά τό Βερίτη, ότι ο Παπαδιαμάντης «είχε τήν ψυχική τόλμη καί τήν ήθική άντοχή ν' άνεβεί στο πιο ψηλό, αυτό σκαλοπάτι καί νά προσχωρήσει, άπ' τή θεωρητική συμπάθεια στη βίωση του Χριστιανισμού. Γι' αυτό καί τό έργο του έχει άξία: Έχει όλη τήν πηγαία είλικρίνεια καί τήν άνθορημοσία τής προσω-

πικῆς πείρας, κι ὄχι τήν πλαστικότητα τοῦ δανεικοῦ» (Ἀπαντα II, σελ. 61).

Τό δεύτερο κείμενο τοῦ Βερίτη, μέ τίτλο «Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης», τό βρίσκουμε στίς «Ἀκτῖνες» τοῦ 1941 (σελ. 30), ὡς σημείωμα στή στήλη τῶν «Ἀπόψεων», μέ τή συμπλήρωση 30ετίας ἀπό τόν θάνατο τοῦ Παπαδιαμάντη. Τόν χαρακτηρίζει «μεγάλο ὁραματιστή τῶν φωτεινῶν αὐλῶν κόσμων», πού μετά τό θάνατό του «ἀπτησχόλησε πολύ περισσότερο τούς πνευματικούς ἀνθρώπους τοῦ τόπου μας, παρ' ὅσο ζοῦσε (...) παίρνοντας ὁλοένα καί μεγαλύτερη ἔκταση μέ τό πέρασμα τοῦ χρόνου».

Ἀξιοσημεῖωτο εἶναι ὅτι στό ἴδιο ἄρθρο, ὁ Βερίτης ἐπισημαίνει τήν ἀνάγκη γιά μιᾶ καινούργια ἔκδοση ὅλων τῶν ἔργων τοῦ Παπαδιαμάντη, γνωρίζοντας τή δυσκολία καί τό σχεδόν ἀκατόρθωτο τοῦ πράγματος.

Αὐτόν τόν μεγάλο ἄθλο τόν πραγματοποίησε ὁ κ. Ν. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, μέ τή θαυμάσια 5τομη κριτική ἔκδοση τῶν **Ἀπάντων** τοῦ Ἀλέξανδρου Παπαδιαμάντη.

Τό τρίτο ἄρθρο τοῦ Βερίτη γιά τόν Παπαδιαμάντη, μέ τίτλο «Τά Πασχαλινά Διηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη», δημοσιεύθηκε στίς «Ἀκτῖνες» τοῦ 1942 (σελ. 62), ὅπου «ἡ Σκιάθος μέ τήν ἐορτάσιμη ὄψη της, μέ τίς ἀναστάσιμες χαρές της», γίνεται τόπος-σύμβολο, πού ἐνσαρκώνονται τά πασχαλινά διηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη. «Πρέπει νά ζεῖς τό Χριστιανικό γεγονός. Ἀλλοιῶς, ὅλα καταντοῦν φτωχές μιμήσεις, ψεύτικοι, ξέθωροι χρωματισμοί».

Κατά τόν Βερίτη, τοῦ Παπαδιαμάντη «ὁ πόθος εἶναι νά νοιώσῃ ἡ ψυχὴ

τό μυστήριο τῆς Ἀναστάσεως, νά τό χαρεῖ, νά τό λατρεύσῃ». Γι' αὐτό «κατορθώνει ὁ Παπαδιαμάντης νά δημιουργεῖ γνήσια θρησκευτική ἀτμόσφαιρα στά ἐορταστικά διηγήματά του». Κι ἐπιλέγει: «ὅταν καί στήν Ἑλλάδα δώσει ὁ Θεός καί δημιουργηθεῖ ἓνα μεγάλο λογοτεχνικό κίνημα Χριστιανικό, καί φανοῦν Χριστιανοί πεζογράφοι καί ποιητές, πολλοί καί δυνατοί, τό κίνημα αὐτό θά ᾗ τίς ἀρχές του μέσα στόν Παπαδιαμάντη». Ὑέτσι κι ἔγινε!...

8. Τά στερνά

Ὅλη τή ζωή του ὁ Παπαδιαμάντης τήν πέρασε μέσα σέ μία **ἐντιμη πενία** (δικός του χαρακτηρισμός). Ποτέ δέν θέλησε νά πλουτίσει. Καί καταδίκασε τήν πλουτοκρατία, γράφοντας: «Ἡ πλουτοκρατία ἦτο καί θά εἶναι ὁ μόνιμος ἄρχων τοῦ κόσμου, ὁ διαρκὴς Ἀντίχριστος. Αὐτὴ γεννᾷ τήν ἀδικίαν, αὕτη τρέφει τήν κακουργίαν, αὕτη φθειρεῖ σώματα καί ψυχές. Αὕτη καταστρέφει κοινωνίες νεοπαγεῖς...».

Ἀπεχθανόταν τόν πλοῦτο. Τόν ἐχθρευόταν. Ἀλλωστε, ὁ ἴδιος ὁ Κύριος εἶχε τονίσει τό πόσο δύσκολο εἶναι νά μπεῖ πλούσιος στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν.

Ἐξεσε λοιπόν σέ ἐντιμη πενία ὁ Παπαδιαμάντης. «Ὁ φτωχός καί βασανισμένος ἐκεῖνος ἀνθρώπος, φωτοβόλησε μέ τήν αὐτοσυνέπειά του. Κι ἔφτασε στήν ἄκρα ἀπλότητα ζωῆς καί τέχνης. Κατόρθωσε τό ὕψιστο: νά κρατᾷ σάν ἱεροφάντης τά τίμια δῶρα τῆς ἀποστολῆς τοῦ τεχνίτη. Ἀνθρώπος καί τέχνη, τέχνη καί ἀνθρώπος, ταυτίστηκαν στόν Παπαδιαμάντη», παρατηρεῖ ὁ Γ. Βαλέτας (σελ. 12).

«*Ἡ Δεξαμενή*», συνεχίζει ὁ Βαλέ-
τας, «*στάθηκε τό δεσποτικό τοῦ Πα-
παδιαμάντη. Ἐκεῖ ἄδειασε τό κυλίκι
τῆς κατάπτωσης καί τραβήχτηκε στό
νησί του γιά νά βρεῖ τόν τάφο του*». Πέθανε στίς 2 Ἰανουαρίου τοῦ 1911.
«*Στή μία τά μεσάνυχτα, οἱ ἀδελφές
του τόν βρῆκαν κοιμισμένο, μέ τά
μάτια κλειστά, παγωμένο*».

Ὁ Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης ἐ-
κοιμήθη, ὅπως γίνεται μέ τοὺς ἀ-
γίους. «*Τόν ἔθαψαν τήν ἄλλη μέρα,
3 Ἰανουαρίου. Ταξίδεψε ὁλόλευκος
ἀπ' τό χιόνι (χιόνιζε τή μέρα τῆς
κηδείας του) γιά τήν «μένουσα πάλι»,
τήν Ἄνω Ἱερουσαλήμ*».

Σήμερα, πού ἡ πατρίδα μας ταλανί-
ζεται ἀπό τήν ἀθεΐα, τήν εὐρωλα-
γνεία καί τήν ὑποδούλωση στά διεθνή
οἰκονομικά κέντρα, ὁ Παπαδιαμάντης

γίνεται πιό ἐπικαιρός. Τό κακό, γιά
τό ὅποῖον ἔχει μιλήσει ὁ Ἑλύτης, εἶ-
ναι παρόν. Ἄς μνημονεύουμε λοιπόν
Διονύσιο Σολωμό, γιά νά σωθεῖ ἡ
ἐλευθερία καί ἡ γλῶσσα. Κι ἄς μνη-
μονεύουμε Ἀλέξανδρο Παπαδιαμάντη,
γιά νά σωθεῖ ἡ πίστη καί ἡ ἀξιο-
πρέπεια τοῦ ἀνθρώπου, πού χιλιάδες
χρόνια κατοικεῖ στίς ἀκρογιαλιές τοῦ
Ὀμήρου.

Ἄλλωστε, «*σαρκικοί, ὑλόφρονες,
νεκροί ἄνθρωποι, δέν δύνανται ν' ἀ-
νέλθωσιν εἰς τόν ἱερόν βράχον τῆς
Ἀκροπόλεως*! Μή ξεχνᾶμε τοῦτον
τόν ἡλιόφωτο λόγο τοῦ Παπαδιαμάν-
τη. Καί ὁ Ἱερός Βράχος εἶναι ὁ θε-
ματοφύλακας καί τό κατοικητήριο
τῶν ἰδανικῶν.

ΝΙΚΟΣ Θ. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Τῶν πονεμένων νοσταλγῶν νοσταλγικέ τραγουδιστή,
τόν πόνο μου ἦρθα νά σοῦ πῶ, πάρε χαρτί καί γράφε.
Ἡ Πίστη πού ὑμνησες ἐσύ μέσα μας ἔχει κλονισθῇ!
κι ἐμεῖς πού σέ θαυμάζουμε δέν ἔχουμε καρδιά πιστή,
ὦ τῶν ἁγνῶν καί πράων ψυχῶν φίλε, ἀδερφέ, ζωγράφε!

Στά Γράμματά μας τά φτωχά μοναδικό διαμάντι,
γενιές γενιῶν θά σ' εὐλογοῦν, σεμνέ Παπαδιαμάντη!
Ἐσύ τόν Ἀθῶνα ἔσμιξες μέ τήν Ἀθήνα, ὦ μύστη,
κι ἀδελφωμένος, στήν ἁγνή καρδιά σου μέσα, ἐκλείστη
ὁ στοχασμός ὁ ἐλληνικός μέ τοῦ Χριστοῦ τήν πίστη.

Κοιμήσου Κυρ-Ἀλέξανδρε, γλυκά κι ἀθῶα κοιμήσου.
Ἀγαπημένη μέσα μας ζῇ πάντα ἡ θύμησή σου.
Κι εὐλαβικές Σκιαθίτισσες, —τά σπίτια τους γιαλό-γιαλό—
τό Μελαγχρώ, τό Διόμικο, τό Μαθηνιώ καί τό Λαλιώ,
στ' ἀποσπερνό θυμιάτισμα θυμοῦνται τήν ψυχή σου.

Κοιμήσου, Κυρ-Ἀλέξανδρε, γλυκά κι ἀθῶα κοιμήσου
στήν ἀγκαλιά πού σ' ἔνοιξε τό μαγικό νησί σου.
Θεϊκή γαλήνη ἄς ἀπλωθῇ στό μνημα σου τριγύρω,
κι ἄς τό χαϊδεύῃ τῆς στεριάς καί τοῦ πελάου τό μύρο.
Κοιμήσου, Κυρ-Ἀλέξανδρε, στούς κόσμους τῶν ὀνείρων...

Γ. ΒΕΡΙΤΗΣ

Ο ΣΟΛΩΝ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Τό πρόβλημα τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης βασίζεται στή δίκαιη κατανομή τῶν υλικῶν καί πνευματικῶν ἀγαθῶν. Ἡ δικαιοσύνη ὅμως ἔχει εὐρύτηρη ἔννοια, περιλαμβάνει ὅλους τοὺς νόμους, ἠθικοὺς καί κρατικούς, ἀφορᾷ τό ἦθος τῶν πολιτῶν. Ἡ δικαιοσύνη κατὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνες φιλοσόφους συγκεφαλαιώνει ὅλες τίς ἀρετές «ἐν δέ δικαιοσύνῃ πᾶς ἀρετή», γράφει ὁ Πλάτων. Κατὰ τοὺς Πολιτικούς ἡ δικαιοσύνη στηρίζεται στήν ὑπαρξη καλῶν νόμων, οἱ ὅποιοι ἐξασφαλίζουν τὴν ἀρμονικὴ συμβίωση τῶν πολιτῶν. Ὅλοι οἱ νόμοι δέν εἶναι καλοί. Κατὰ τό Σόλωνα ὑπάρχουν καί μερικοὶ ἄδικοι νόμοι, οἱ ὅποιοι ψηφίζονται γιὰ τό συμφέρον κάποιων ὁμάδων καί ἀντιβαίνουν πρὸς τό δίκαιο. Τοὺς νόμους αὐτοὺς ὁ Σόλων τοὺς ὀνομάζει «μὴ πείσαντας νόμους», δηλαδή νόμους, ποὺ δέν πείθουν γιὰ τὴ συμφωνία τους πρὸς τό δίκαιο, δέν ἐναρμονίζονται μέ τίς ἀρχές τῆς δικαιοσύνης. Ἡ Πολιτεία πρέπει νά ψηφίζει δικαίους νόμους.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες πίστευαν ὅτι ὑπάρχουν δύο δίκαια, τό θεῖο καί τό ἀνθρώπινο, τό φυσικό καί τό θετό. Τό φυσικό δίκαιο ταυτίζεται μέ τό θεῖο δίκαιο καί αὐτό ταυτίζεται μέ τὴ θέληση τοῦ Θεοῦ, τοῦ Δία, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐφορος τῆς παγκόσμιας ἠθικῆς τάξης. Τό θετό δίκαιο, ποὺ

νομοθετοῦν οἱ ἄνθρωποι, πρέπει νά ἐναρμονίζεται μέ τό θεῖο δίκαιο. Οἱ σοφιστές ὅμως κατὰ τόν 5^ο αἰῶνα π.Χ. ἀμφισβήτησαν τό φυσικό δίκαιο καί εἶπαν ὅτι δίκαιο εἶναι τό συμφέρον των ἰσχυροτέρων, «τό τοῦ κρείττονος συμφέρον», δηλαδή τό συμφέρον τῶν δυνατῶν. Ἐθεώρησαν τό δίκαιο ὑποκειμενικό καί σχετικό. Μέ τὴ διδασκαλία τους αὐτὴ ὅμως κλόνισαν τὰ θεμέλια τῆς ἠθικῆς καί τῆς δικαιοσύνης καί συνετέλεσαν στήν ἠθικὴ καί πολιτικὴ παρακμὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας.

Τὴν ἔννοια τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης ἐξέφρασε ὁ ἀρχαῖος νομοθέτης Σόλων ὁ Ἀθηναῖος, ὃχι μόνο μέ τὴ νομοθεσίαν του, ἀλλὰ καί μέ τὰ λυρικά ποιήματά του. Θά ἀναφέρουμε μερικά ἀποσπάσματα ἀπὸ αὐτά, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν τίς ιδέες του γιὰ τὴ δικαιοσύνη. Ὁ Σόλων πίστευε ἀκράδαντα ὅτι ὑπάρχει ἡ θεία δικαιοσύνη, δηλαδή μιὰ παγκόσμια ἠθικὴ τάξη, τὴν ὁποία ἐπιβλέπει ὁ Δίας. Ὁ Δίας τιμωρεῖ πάντοτε τό κακὸ καί τὴν ἀδικία. Καί ἂν ἀργεῖ καμμιὰ φορὰ, δέν ξεχνᾷ. Τὴν τιμωρία θά ὑποστοῦν οἱ ἄδικοι στὸ μέλλον, καί ἂν τὴν ἀποφύγουν, θά πληρώσουν τὰ παιδιὰ καί οἱ ἀπόγονοὶ τους. Ἀναφέρει σχετικὰ σ' ἓνα ποίημα: «ἀνάιτιοι ἔργα τίνουσιν, ἢ παῖδες τούτων ἢ γένος ἐξοπίσω», δηλαδή πληρώνουν γιὰ τίς

ἀδικίες τους τὰ παιδιά τους καί οἱ ἀπόγονοί τους. Τήν κληρονομικότητα τῆς ἀμαρτίας δέχεται καί ἡ χριστιανική θρησκεία (πβ. παρακοή πρωτοπλάστων). Καθώς καί ὁ λαός πού λέγει: «ἀμαρτίαι γονέων παιδεύουσι τέκνα». Κατά τό Σόλωνα ὁ Δίας ἐπιβάλλει καί ἀποκαθιστᾷ στό τέλος τήν ἠθική τάξη τοῦ κόσμου. Ἡ δικαιοσύνη του μοιάζει μέ τόν ισχυρό ἄνεμο, πού σκορπίζει τά σύννεφα: «Ἀλλά Ζεὺς πάντων ἐφορᾷ τέλος, ἐξαπίνης δέ, ὥστ' ἄνεμος νεφέλας, αἴψα διασκέδασεν-ἥρινός» (Υποθῆκαι στ. 17-19).

Ὁ Σόλων δέν ἐξέφραζε μόνο μέ τὰ ποιήματά του ἠθικές ιδέες, ἀλλά καί τίς ἐφάρμοζε στήν ἰδιωτική του ζωή. Προσπαθοῦσε νά εἶναι δίκαιος καί νά μὴν πλουτεῖ μέ ἀδικίες. Δέν ἐθωροῦσε κακό πρᾶγμα τόν πλοῦτο, ἀλλά μόνο τήν ἀπόκτησή του μέ ἄδικα μέσα. Παρακαλοῦσε τοὺς Θεοὺς νά τοῦ δώσουν πρῶτα νά ἔχει καλή ὑπόληψη στήν κοινωνία καί πλοῦτο, ὅσον οἱ θεοὶ θέλουν, ἀλλά ὄχι ἄδικο, διότι αὐτός ὁδηγεῖ στή δυστυχία. Ὅπως γράφει σ' ἓνα ποίημα, τόν ἄδικο πλοῦτο ἀκολουθεῖ ἡ ἄτη, δηλαδή ἡ δυστυχία, ἡ συμφορὰ, πού ἀρχίζει σάν μικρὴ φωτιά, ἀλλά γρήγορα ἐξαπλώνεται καί καταστρέφει ὅλα. Τὰ ἔργα τῆς ἀδικίας, γράφει δέν διαρκοῦν (δ.π. σ τ. 13-16). Ἐπειτα ἡ ἀδικία ὁδηγεῖ στήν πλεονεξία καί στήν ἀπληστία, καί αὕτη στήν ὕβρη, δηλαδή τήν ἀλαζονεία, ἡ ὁποία ἐπιφέρει πάντοτε τήν ἐπέμβαση τῆς θείας δικαιοσύνης καί τήν τιμωρία τῶν ἀδίκων.

Ὁ Σόλων ἦταν εὐπορος, γι' αὐτό μπόρεσε νά κάνει πολλά ταξείδια σέ διάφορες χώρες καί νά πλουτήσῃ τίς γνώσεις του. Δέν ἦταν ὅμως ἀπληστος καί ἄδικος. Ὅταν κάποιος τόν εἰρωνεύοταν, διότι δέν ἐκμεταλλεύθηκε τό ἀξίωμά του στήν Πολιτεία, γιὰ νά πλουτήσῃ, τοῦ ἀπάντησε ὅτι θέλησε κυρίως νά ὠφεληθεῖ τήν πατρίδα καί ὄχι νά τήν ἐκμεταλλευθεῖ καί νά χάσῃ τήν ὑπόληψή του. Μέ τόν τρόπο αὐτό, γράφει, νίκησε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, γιατί φάνηκε ἀνώτερος χρημάτων καί ἔτσι θά ἀφήσῃ ἓνα καλὸ ὄνομα. Παρατηρεῖ ὅμως μέ κάποια λύπη ὅτι πολλοὶ κακοὶ γίνονται πλούσιοι καί πολλοὶ καλοὶ εἶναι πτωχοί, ἐνῶ θά ἔπρεπε νά συμβαίνει τό ἀντίθετο. Ἀλλά συμπληρώνει ὅτι δέν τόν στενοχωρεῖ καθόλου αὐτό, διότι θεωρεῖ τήν ἀρετὴ ἀνώτερη ἀπὸ τόν πλοῦτο. Ἡ ἀρετὴ εἶναι σταθερὸ κτῆμα, ἐνῶ ὁ πλοῦτος συχνά ἀλλάζει χέρια. Παραθέτουμε τό σχετικὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ τίς «Υποθῆκες» του:

Πολλοὶ πλουτοῦσι κακοί, ἀγαθοὶ δέ
πένονται
ἀλλ' ἡμεῖς οὐ διαμειψόμεθα αὐτοῖς
τῆς ἀρετῆς τόν πλοῦτον, ἐπεὶ τό μέν
ἔμπεδον αἶε,
χρήματα δ' ἀνθρώπων ἄλλοτ' ἄλλος
ἔχει».

Τίς ιδέες του γιὰ τὴ δικαιοσύνη ὁ Σόλων ἐφάρμοσε κυρίως στό νομοθετικὸ ἔργο του. Στὴν ἐποχὴ του ὑπῆρχε μεγάλη κοινωνικὴ ἀναταραχὴ, ἐνεκα τῆς ἀνισῆς κατανομῆς τοῦ πλοῦτου καί τῆς ἔγγειας ἰδιοκτησίας. Τώρα οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέθεσαν στό Σόλωνα νά θεσπίσῃ νέους νόμους, γιὰ νά ἀποκαταστήσῃ τήν κοινωνικὴ γαλήνη

καί τάξη. Ὁ Σόλων κατάλαβε ὅτι αἰτία τῶν ταραχῶν ἦταν ἡ οἰκονομική ἀνισότητα καί ἡ πλεονεξία τῶν πλουσίων. Στήν ἀρχή φοβήθηκε νά ἀναλάβει ἓνα τόσο δύσκολο ἔργο, πού θά προκαλοῦσε τόν ἐγωισμό τῶν πλουσίων καί τήν ἀλαζονεία τοῦ ὄχλου, ὅπως γράφει ὁ Πλούταρχος στή βιογραφία τοῦ Σόλωνα (Κεφ. 13-14). Γι' αὐτό ρώτησε τό Μαντεῖο τῶν Δελφῶν, τί πρέπει νά κάνει. Τό μαντεῖο τόν ἐνθάρρυνε ν' ἀναλάβει τό νομοθετικό ἔργο. Γι' αὐτό δέχθηκε τό ἀξίωμα τοῦ νομοθέτη.

Ὁ Σόλων δέν τάχθηκε μέ καμμία ἀπό τίς ὑπάρχουσες πολιτικές μερίδες, οὔτε μέ τό κόμμα τῶν πλουσίων οὔτε μέ τό κόμμα τῶν πτωχῶν. Προσπάθησε νά βρεῖ τή μέση λύση, νά συμβιβάσει τά ἀντικρουόμενα συμφέροντα. Κατάργησε τά παλαιά χρέη καί ἐλευθέρωσε ὅσους εἶχαν γίνει δοῦλοι ἀπό τά χρέη τους. Αὐτό ὀνομάσθηκε «σεισάχθεια», διότι ἀφαίρεσε τό βάρος τῶν χρεῶν ἀπό τοὺς πτωχοὺς. Ἐπειτα μεταρρύθμισε τό πολίτευμα καί ἔδωσε πολιτικά δικαιώματα σέ ὅλο τό λαό, ἀλλά δέν ἔκαμε ἀνακατανομή τῆς γῆς, ὅπως ζητοῦσαν πολλοί, γιατί θά προκαλοῦσε ἀντιδράσεις. Πρόσθεσε φόρους στοὺς πλουσίους, ἀλλά τοὺς ἔδωσε καί διάφορα ἀξιώματα στήν πόλη. Στά μεγάλα ἔργα, εἶναι δύσκολο νά εὐχαριστήσῃ κάποιος ὅλους: «μεγάλους ἐν ἔργοισι, πᾶσιν ἀδεῖν χαλεπόν». Στά μεγάλα ἔργα εἶναι πολύ δύσκολο νά εὐχαριστήσῃς ὅλους.

Ὁ Σόλων θέλησε νά καθιερώσει τήν ἰσονομία, δηλαδή τοὺς ἴδιους νόμους

γιά ὅλους, πτωχοὺς καί πλούσιους. Αὐτό ἦταν δύσκολο καί ὁμως ἐπέμεινε. Γράφει ὅτι στάθηκε στό μέσον τῶν ἀντιμαχομένων παρατάξεων, ἀκλόνητος πολεμώντας μέ ὅλους: σάν λῦκος ἀνάμεσα σέ πολλοὺς σκύλους: «τῶν δ' ἔνεκα ἀλκὴν πάντοθεν ποιούμενος, ἐν κυσὶ πολλοῖσι ἐστράφην λύκος».

Ὁ Σόλων μέ τοὺς νόμους του ἐξασφάλισε τή δικαιοσύνη καί τήν εὐνομία, ἡ ὁποία, κατά τή γνώμη του, ἐξασφαλίζει τήν κοινωνική εἰρήνη καί ἁρμονία. Βασικὴ αἰτία τῶν κοινωνικῶν ταραχῶν κατά τόν Σόλωνα ἦταν ἡ πλεονεξία τῶν πλουσίων καί τῶν ἀρχόντων. Ἡ ἀδικία ὁμως δέν πλήττει μόνο τά ἄτομα, μολύνει ὅλη τήν κοινωνία καί προκαλεῖ ἐμφυλίου πολέμους καί ταραχές. Μόνο μέ τή δικαιοσύνη καί τήν εὐνομία μπορεῖ νά λυθεῖ τό κοινωνικό πρόβλημα. Καί αὐτή προσπάθησε νά ἐπιβάλλει μέ τοὺς νόμους του, μέ τοὺς ὁποίους ἔθεσε τά θεμέλια τῆς ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας. Ἀλλά δέν ἀρκεῖ τό θετό δίκαιο, ἀπαιτεῖται καί ἡ πιστὴ ἐφαρμογή του ἀπὸ ὅλους. Καί αὐτό σήμερα μπορεῖ νά τό ἐξασφαλίσῃ ἡ ἐλληνορθόδοξη παιδεία, ἡ ὁποία δημιουργεῖ καλοὺς πολίτες, μέ ἀγάπη στήν πατρίδα, ἀλλά καί σέ κάθε ἄνθρωπο. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δίδαξαν πολλὰ γιά τήν δικαιοσύνη καί τήν ἀρετή. Ὁ χριστιανισμός συμπλήρωσε ὅλα αὐτά μέ τήν ὑψιστὴ ἠθικὴ ἐντολὴ τῆς ἀγάπης πρὸς τό Θεό καί τόν πλησίον, ἡ ὁποία εἶναι τό στήριγμα ὅχι μόνο τῆς δικαιοσύνης, ἀλλά καί κάθε ἀρετῆς.

ΒΑΣ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ ΜΑΣ ΚΑΙ Ο ΝΕΟΣ ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΣ

Είναι απαραίτητη ή ανάγκη της επικοινωνίας του ενός προσώπου προς τό άλλο. Άλλά τήν χρείαν αὐτήν, τήν χρείαν δηλαδή τῆς ἐπικοινωνίας δέν τήν ἐννοεῖ, δέν τήν αἰσθάνεται καί δέν τήν βιώνει ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, κυρίως ὁ νέος κατά τό πρέπον μέτρον.

Ἡ Ἱστορία ὑποδεικνύει ὅτι τά ἄτομα προχωροῦν, τά πρόσωπα προοδεύουν μέ τήν ἐργασίαν καί μέ τήν συνεργασίαν των.

Μέσα εἰς τόν 20^{ον} αἰῶνα βεβαίως, ἤχησε πολιτισμός, ἀνεπτύχθη ἡ Τεχνική, ἐθριάμβευσε ἡ Τεχνολογία. Ἡ Ἐπιστήμη ἐν γένει καί ἡ Τέχνη ἔφθασαν εἰς τό ἀπόγειον τῆς προκοπῆς των καθ' ὅλους τοὺς τομεῖς καί τοὺς ἐπὶ μέρους κλάδους. Εἰς τά χρόνια τοῦ 20^{ου} αἰῶνος ὥστόσον ἐχάραξαν τό μέτωπον τοῦ Πλανήτου μας δύο φονικοί πόλεμοι παγκόσμιοι (Α' 1914-1818) καί (Β' 1939-1945) καί πλῆθος τοπικῶν πολέμων, ἐπίσης φονικῶν μέ φοβερά ἐπακόλουθα.

Τά καταστρεπτικά αὐτά ἐπακόλουθα καί δεινοπαθήματα τῆς Γῆς τί ἐσήμαναν καί μάλιστα περιτράνωσ; Ἐσήμαναν περιφρόνησιν τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ἰδεώδους, κατάργησιν τοῦ σεβασμοῦ τοῦ ἐνός πρὸς τόν ἄλλον καί τάνάπαλιν. Εἶχε

κυριαρχήσει ἡ προσωπολατρεία τοῦ Ἐγώ, ἡ λησμοσύνη τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἄλλου καί ἡ ὑπερτροφία τῶν ἐγωκεντρικῶν σχεδίων καί στόχων. Ἐκεῖ συνίσταται ἡ ἀναταραχὴ καί ἡ κρίσις εἰς τό σῶμα (corpus) τοῦ πολιτισμοῦ καί τῶν κοινωνιῶν καί σήμε-
ρα.

Καί ἐνῶ εὐρισκόμεθα εἰς τά 2011 χρόνια μ.Χ. βιώνομεν τήν πλέον σημαντικήν καί πολυεπίπεδον κρίσιν, οἰκονομικήν, κοινωνικήν, δημοσιονομικήν, πρὸ πάντων ἠθικήν καί πνευματικήν. Ἡ καθίζησις τοῦ πνευματικοῦ καί τοῦ Χριστιανικοῦ τρόπου ζωῆς εἶναι δεδομένη ἀτυχῶς. Ἡ ὑλοφροσύνη καί ἡ λατρεία τοῦ Ἐγώ μέ περιφρόνησιν τοῦ Ἐσύ ὑπέσκαψαν τήν ἐνότητα καί τήν ἰσορροπίαν τῶν κοινωνιῶν.

Τό 2010 ἀπετέθη ὀριστικῶς καί ἀμετακλήτως εἰς τό παρελθόν. Ἡ μεταβατική πορεία μας πρὸς τό μέλλον πραγματοποιεῖται μέ χέρια ἀδειανά ἴσως καί τραυματισμένα λόγῳ ἀπουσίας ἐν πολλοῖς τῆς συνδρομῆς τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν. Τά κριτήρια τοῦ βίου, πού εἶναι ἡ φιλαλήθεια, ἡ ἐντιμότης, ἡ δικαιοσύνη, ἡ αὐταπάρνησις, ὁ ἀλτρουϊσμός, ἡ γενναιοφροσύνη, ἡ ἀγάπη κ.λπ. δέν ἐπικρατοῦν εἰς εὐρέα φάσματα τῆς κοινωνίας.

Καί αὐτοί οἱ θεσμοί της ὡς ἄξονες ἀρμονικῆς κοινωνικῆς συμβιώσεως καί συνεργασίας ἔχουν καταταστῇ διάτρητοι. Οἱ ἄνθρωποι ὡς ἐκ τούτου ἔγιναν ἀμήχανοι, στενόψυχοι καί ἀδιάφοροι. Αὐτή ἡ πραγματικότης δημιουργεῖ τήν δυσάρεστον πλέον νέαν μελαγχολίαν τῶν Ἑλλήνων κυρίως, πού ἀντιπροσωπεύουν ἱστορίαν καί πολιτισμόν χιλιετηρίδων μέ λαμπρότητα ἐκφάνσεων καί διακυμάνσεων.

Ἄλλά καί πάλιν προβάλλεται τό καίριον ἐρώτημα: Ποῖος ὁ σκοπός τῆς πλάσεως τοῦ ἀνθρώπου; Ποιοί οἱ στόχοι καί ὁ προορισμός του εἰς τήν Γῆν, ὅπου ζῶμεν; Τά ἐρωτήματα αὐτά δέν ἐπιδέχονται ἀπόκρισιν μέ λογικήν ἐπιδερμικήν καί λειτουργοῦσαν εἰς ἐπίπεδον ρηχότητος.

Ἡ ἀπάντησις ἀποβαίνει θετική, ἀφοῦ ἐμβαπτισθῇ εἰς τό βάθος τῆς Θεϊκῆς Δημιουργίας, ἡ ὁποία ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι πλᾶσμα θεϊκῆς πνοῆς καί ἡ ὑπαρξίς του ἔχει ἱερότητα. Συνεπῶς ἡ πλάσις τοῦ Ἀνθρώπου συνδυάζεται καί συνδέεται μέ τό μυστήριον τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ.

Ἄν αὐτό ἐννοήσῃ ὁ ἄνθρωπος ἀσφαλῶς θά κινηθῇ εἰς τόν ἄξονα τοῦ προορισμοῦ του. Ἐχει παρατηρηθῇ ὅτι κάθε ἀναταραχή εἰς τήν ὕλικήν καί ἠθικήν ἰσορροπίαν τοῦ βίου στοιχειοθετεῖ τήν ἠθελημένην ἢ τήν ἀκουσίαν ἄγνοιαν τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου περί τῆς σημασίας τῆς διαδρομῆς του ἐντός τοῦ κόσμου τούτου. Χωρίς ὁ σημερινός δηλαδή ἄνθρωπος νά τό

ἀντιλαμβάνεται λειτουργεῖ ὡς χοϊκός μέ βούλησιν κατεδαφιστικήν καί δέν σκέπτεται ὅτι κάποτε θά ἐπέλθῃ ὁ βιολογικός θάνατος, πού θά τόν ἀχωρήσῃ ἀπό τά ἐπιτεύγματα του.

Κατά τούς καιρούς μας ἀτυχῶς οἱ ἀριθμοί, ἡ μηχανή, ἡ τεχνολογία, ὁ πρακτικός ὕλισμός συγκροτοῦν τόν οἰκονομικόν ἄνθρωπον, πού διακατέχεται ἀπό τήν προσδοκίαν ὕλικῆς εὐδαιμονίας καί ὑπαρξιακῆς αὐτοτελείας χωρίς τήν λαχτάρα μεταφυσικῆς ἐλπίδος καί ἠθικῆς πληρότητος.

Ὁ κάθε νουνεχῆς ἄνθρωπος βλέπει καί διαπιστώνει μέ τήν ἀπλῆν λογικήν του ὅτι αὐτή ἡ πολυκύμαντος κρίσις, πού βιώνομεν εἰς τούς καιρούς μας εἰς τήν Εὐρώπην καί τήν Ἑλλάδα, δέν περιορίζεται μόνον εἰς τόν Οἰκονομικόν τομέα ἀλλά ἔχει μεταλλαχθῇ καί εἰς τόν ἠθικόν καί τόν πνευματικόν τομέα.

Ἐπιζητοῦμεν ὅλοι ἀνάκαμψιν, ἀναδημιουργίαν τῆς ζωῆς καί ἀνακαίνισιν τοῦ κόσμου κατὰ τό πλεῖστον ἐρῆμην τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἡ καταστατική ὑπόστασις τοῦ Ἀνθρώπου.

Ἀλήθεια! Ποῦ ὑπάρχει ἡ ἀπάντησις; Ποῖος θά τήν δώσῃ;

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐδῶ καί δύο χιλιάδες χρόνια πρὶν ἀπό σήμερα εἰς τήν περιώνυμον δημηγορίαν του εἰς τόν Ἄρειον Πάγον τῶν Ἀθηνῶν ἔδωκε τήν ἀπόκρισιν περί τοῦ ποῦ εὐρίσκεται ὁ Θεός: «...Ζητεῖν τόν Κύριον εἰ ἄραγε ψηλαφήσειαν αὐτόν καί εὔροιεν καί γε οὐ μακράν ἀπό ἐνός ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. Ἐν αὐτῷ

γάρ ζῶμεν καί κινούμεθα καί ἐσμέν, ὡς καί τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασι, τοῦ γάρ καί γένος ἐσμέν».

(Ἦτοι: Θά ἡμποροῦν πλέον οἱ ἄνθρωποι νά ἀναζητοῦν τόν Κύριον (τόν Θεόν) μήπως καί τόν ἐγγίσουν καί νά τόν συναντήσουν, καθ' ὅσον δέν ἀπέχει μακράν ἀπό τόν καθένα μας. Διότι μέσα εἰς Αὐτόν ζῶμεν καί κινούμεθα καί ὑπάρχομεν, ὅπως κάποιοι ἀπό τοὺς ποιητάς σας ἔχουν ὁμιλήσει. Ἀναμφιβόλως, λέγει ὁ Παῦλος, εἴμεθα τό γένος τοῦ Θεοῦ) («Πράξ. ΙΖ' παράγρ. 27 παράγρ. 28).

Ὁ Παῦλος διδάσκει κατὰ τήν συνέχειαν ὅτι, ἐφ' ὅσον τό ἀνθρώπινον γένος ἀνήκει εἰς τόν Θεόν, καθ' ὅσον ἀπό ἐκεῖ προέρχεται, δέν πρέπει νά θεωροῦμεν τό Θεῖον ὅμοιον μέ τό χρυσάφι ἢ μέ τό ἀσήμι ἢ μέ πετράδι πολύτιμον, πού νά ἔχουν χαραχθῇ εἰς τά ἔργα τῆς τέχνης ἢ τῆς φαντασίας.

Καί ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι τόσον πλησίον πρὸς τό Θεῖον, ἐρωτᾶται, διατί δέν ἐπιδιώκει νά τό προσπελάσῃ καί νά τό κατακτήσῃ, νά τό νοιώσῃ ὡς βίωμα καί ὡς παλμόν; Εἰς μίαν περίοδον κρίσεως μέν δεινῆς καί πολυειδοῦς, ἀναπτύξεως δέ ὅλων τῶν μορφῶν καί ἐκφάνσεων τοῦ Πολιτισμοῦ καί τῆς Ἐπιστήμης, διατί νά κυριαρχῇ ὁ οἶστρος τοῦ Μηδενός καί τῆς κατεδαφιστικῆς νοοτροπίας; Καί ὄχι ἡ νοσταλγία τοῦ Οὐρανοῦ;

Ἀπαιτεῖται, λοιπόν, ὁ ἄνθρωπος νά πραγματώσῃ **ἀναψηλάφησιν** τῆς συμπεριφορᾶς του ὕστερα ἀπό τήν λῆξιν τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ 21^{ου} αἰῶ-

νος. Ἰδίως οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι νά ἐννοήσουν ὅτι τό ἀνθρώπινον ὄν εἶναι παρεπίδημον καί παροδικόν εἰς τήν Γῆν καί ὡς ἐκ τούτου ὀφείλουν αὐτοί οἱ ἐργάται τῆς ζωῆς νά εἶναι φωτεινοί εἰς τήν συμπεριφοράν των καί εἰς τήν διαγωγὴν των, ὥστε νά ὀδηγήσουν τά βήματά των καί τῶν συνανθρώπων πρὸς τό αἶδιον, ὅπου διαπλάσσεται ἡ μόνιμος κατοικία τῶν ἀνθρώπων.

Τό Θεῖον ἐν προκειμένῳ ἐξασφαλίζει, κομίζει τήν ἱεράν ἐρμηνείαν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπινου ὄντος καί φωτίζει τήν ὁδόν τοῦ λυτρωμοῦ.

Ὁ φωτεινὸς δρόμος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ Ἐλευθερία καί ὄχι ἡ δουλεία, πού ἐπιζητεῖ νά ἐπιβάλλῃ ἡ ἀρρωστημένη βούλησις ἐγκοσμίων ἐξουσιῶν μέ κριτήρια οἰκονομικά καί μέ μέτρα κατεδαφιστικά τῶν τιμίων ἔργων τοῦ παρελθόντος. Διὰ τόν Ἑλληνισμόν ἔχουν ἰδιαιτέραν σημασίαν, πού διέρχεται σειράν περιπετειῶν καί δυσχερεῶν ἀκριβῶς εἰς τοὺς σημερινούς καιρούς.

Ζῶντες ὡς Ἕλληνες καί μετὰ τήν λῆξιν τῆς 1^{ης} δεκαετίας τοῦ 21^{ου} αἰῶνος μέ ὅλα τά ὀξέα προβλήματα μας θά πρέπει νά διανοηθοῦμεν ποιός λαός εἴμεθα, πῶς νά ἐμβαθύνωμεν εἰς τά γνωρίσματά μας, εἰς τήν ταυτότητά μας, πού ἀπορρέει καί διαμορφώνεται ἀπό τό βάθι τῆς Ἱστορίας. Ὁ τόπος μας ἀπειλεῖται ἀπό ἀφελληνισμόν. Φῶς χρειάζεται νά χυθῇ εἰς τόν σκοτισμένον κόσμον. Καί ἡμπορεῖ νά ἔλθῃ ἀπό τό παρελθόν τῆς Φυλῆς

μας. 'Απαιτείται νά καλλιεργηθεῖ ὁ «Νέος Πατριωτισμός» ὥστε νά σωθῇ ἡ χώρα μας καί νά ὑποχωρήσῃ ἡ ὕφους καί ἡ ἠθική ἀβιταμίνωσις.

Κατά τήν συζήτησιν τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους τοῦ 2011 εἰς τὰ τέλη Δεκεμβρίου καί πρό τῶν Χριστουγέννων τοῦ 2010 εὐρέως πολλοί ἐκ τῶν ἀγορητῶν-βουλευτῶν ὠμίλησαν περί τῆς ἀνάγκης πλέον νά καλλιεργηθεῖ ὁ «Νέος Πατριωτισμός» τῶν Ἑλλήνων. Τό μήνυμα ἱκανοῦ τμήματος τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου ἦταν ἡχηρόν καί ἐντυπωσιακόν. Ἐρωτᾶται βεβαίως: Τί εἶναι αὐτός ὁ «Νέος Πατριωτισμός» καί πῶς διαμορφώνεται κατά τήν παροῦσαν συγκυρίαν μεταξύ τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων, πού εἶναι ἀποδέκται τῆς πολλῶς σοβοῦσης κρίσεως;

Ἡ προσφυγή μας εἰς τήν Ἱστορίαν τοῦ Τόπου καί εἰς τὰ βάθη τῶν χρόνων ἀποβαίνει ἀποκαλυπτική τοῦ νοήματος τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδεώδους, πού ἐμπεριέχει καί τό νόημα τοῦ Νέου Πατριωτισμοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι πολὺ παλαιός ἀλλά ποτέ δέν ἀποβαίνει ἀπηρχαιωμένος.

Δέον νά σημειωθῇ κατ' ἀρχήν ὅτι ὁ Πατριωτισμός εἶναι βίωμα καί συναίσθημα καί τάνάπαλιν. Εἶναι ἔμφυτος εἰς τόν ἄνθρωπον. Ἕνα Ἕθνος ἐξυψώνεται ἢ παρακμάζει ἀπό τό ζωντανόν ἢ τό ἄτονον πατριωτικόν συναίσθημα. Εἶναι ἡ προσωπική μνήμη τοῦ τόπου μας, ὁ βίος, ἡ ἐργασία, ὁ προσωπικός καί συλλογικός μόχθος, εἶναι ἡ ζωὴ πού ὀδηγεῖ εἰς τοὺς

προγόνους μας καί ἐπιρρωννύει τήν ἱστορικήν μας μνήμην. Εἶναι ἡ ταυτότης μας, τό ριζωμά μας, ἡ πηγὴ, ἡ διαρκὴς ἠθικὴ τροφοδοσία καί ἐπικουρία εἶναι ἡ Παράδοσις. Ἡ Ἱστορία μᾶς προσπορίζει τήν διδασχὴν ὅτι ἀνέκαθεν ἡ Ἑλληνικὴ Φιλοπατρία ἦταν ἄλκιμος, ἀνοικτὴ, εὐγενής, ἀνθρωπιστικὴ, λυσιτελής εἰς τόν λαόν μας καί τοὺς ξένους. Ἡ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Πατριωτισμοῦ κατά τήν ὑγιᾶ του ἔκφρασιν καί μορφὴν εἶναι ἱστορία προσφορᾶς, διαλόγου, σεβασμοῦ πρὸς τοὺς Ἐαυτοὺς μας καί τοὺς ἄλλους, ἥτοι ἱστορία τῆς προσωπικότητος τῶν ἰδίων καί τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τῆς Ἡμεδαπῆς καί τῆς Ἀλλοδαπῆς.

Ὁ γνήσιος καί ὁ ἀληθὴς Πατριωτισμός ἡ νέα δηλαδὴ Φιλοπατρία δέν εἶναι εἰς καμμίαν περίπτωσιν σωβινισμός, οὔτε ἄρνησις ἀξιών, ὡς ἐκτιμητικῶν ἀρχῶν τοῦ βίου. Ἀπεναντίας εἶναι κατάφασις ζωῆς καί προκοπῇ βίου.

Μᾶς τόν ἐμπνέει ἡ Ἱστορία ἀγώνων καί θυσιῶν, ὅπως τοῦ Εἰκοσιένα, ὁ Πνευματικὸς Πολιτισμός. Ἔτσι τόν ἐδίδαξαν οἱ Ἕλληνες πρὸς τοὺς ἄλλους λαοὺς καί εἰς τήν Εὐρώπην ἰδιαιτέρως. Ἡ ἡγεσία τοῦ λαοῦ μας, ἡ πάσης φύσεως ἡγεσία δέν γνωρίζομεν ἂν δίδῃ τό ὀρθόν καί τό ἐπωφελές παράδειγμα ἀληθινοῦ Πατριωτισμοῦ εἰς τόν κόσμον καί τοὺς πολίτας τῆς χώρας μας.

Τὰ ριζώματά μας εἶναι Ἑλληνικά καί Χριστιανικά. Ἡ διακράτησίς των

ἐξασφαλίζει ὑπερνίκησιν τῆς κρίσεως καί τήν ἐπιβίωσιν μας, μολονότι εἴμεθα εὐάριθμοι. Ἡ ἀπεμπόλησις των προκαλεῖ τήν κρίσιν καί συντηρεῖ κυρίως τήν ἀναταραχήν τῆς ἐλληνικῆς, ἀλλά καί τῆς διεθνοῦς κοινωνίας.

Αἷτημα καί ἐπιταγή ἐν μεσῷ τῆς πορείας τῶν νέων καιρῶν τοῦ Νέου Πατριωτισμοῦ συνίσταται εἰς τήν Ἀλήθειαν καί τήν Ἀγάπην πρὸς τήν Πατρίδα ἐπάνω ἀπό ὑλικά ὀφέλη καί ἐπιδιώξεις. Τό πατριωτικόν ἰδανικόν ἐνέχει κάτι τό μεταφυσικόν καί τό ὑπερχρονικόν. Πατριωτισμός δέν εἶναι ἡ ἀπλῆ συμπάθεια ἢ ἓνας χιμαι-

ρικός οἷστρος πρὸς τόν Τόπον ἢ νοσταλγία παροδική, ἀλλά διαρκῆς ἔγνοια, συνεχῆς ἐγρήγορσις, διηνεκῆς προάσπισις ἀρετῶν καί ἰδανικῶν.

Εἶναι ἱεραρχία ἀξιῶν, πού σμιλεῦει ἡ θρησκεία, καταξιώνει ὁ Χριστιανισμός. Ὅλον τό πλέγμα τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πνεύματος καί ἰδεώδους φωτίζει ἀναντιλέκτως τό ἀληθινόν νόημα τοῦ «Νέου Πατριωτισμοῦ» πού θέλουν νά ἐπαγγελθοῦν πολλοί διά τήν σημερινήν Ἑλλάδα.

ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Φιλολόγος-τ. Λυκειάρχης

ΤΑ ΙΔΑΝΙΚΑ ΜΑΣ

Ἐλᾶτε νά στηλώσουμε καί πάλι
τ' ἀρχαῖα καί μεγάλα ἰδανικά.
Ἐλᾶτε κι ἄς ριχτοῦμ' ὅλοι στήν πάλη,
τήν πάλη τήν τρανή κι εὐγενικά.

Μᾶς καλεῖ καί μᾶς κράζει
κι ἡ φωνή τῶν προγόνων,
π' ἀντηχεῖ ἀπ' τά βάθη
τριάντα τόσων αἰώνων.

Εἶν' αὐτά τά μεγάλα
καί λαμπρά ἰδανικά μας,
ποῦν' ἀρχαῖα κι αἰώνια
κι εἶναι πάντα δικά μας.

Γ. ΒΕΡΙΤΗΣ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

ΑΛΛΑΓΗ ΘΕΜΑΤΟΣ

Νά βρῆς θέμα γιά χρονογράφημα δέν εἶναι εὐκόλο. Πρέπει νά ἔχη γενικό ἐνδιαφέρον, γιά νά καλύπτει ὅλες τίς κατηγορίες τῶν ἀναγνωστῶν. Νά εἶναι πληρεῖς, ἀλλά νά μή γίνη ἄρθρο ἢ μελέτη. Νά μή περιστρέφεται συνήθως περὶ τόν ἑαυτόν σου (ὑπάρχει πάντα αὐτός ὁ κίνδυνος). Ἀλλά τό πιό δύσκολο εἶναι τό ἄλλο: Νά ἔχῃς δώσει τό θέμα σου, νά ἔχη ἐγκριθῇ καί ξαφνικά νά παίρνῃς ἕνα τηλεφώνημα:

– Θά μπορούσες νά γράψῃς κάτι ἄλλο; Ἡ Ἐπιτροπὴ φοβᾶται ὅτι τό θέμα μπορεῖ νά θεωρηθῇ ὅτι θίγει τόν τάδε (μεγάλῃ διεθνῆς προσωπικότης).

– Μά ἡ πληροφορία εἶναι ἀπό τόν ἡμερήσιο τύπο.

– Ἀσχετον. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἔτσι εἶπε.

Καί φυσικά ἰσχύει ἡ γνωμάτευσις τῆς Ἐπιτροπῆς. «Αὐτὴ ἔφα». Καί ὁ λόγος τῆς νόμος. Ἀχ αὐτές οἱ Ἐπιτροπές. Λέει ἕνας μιά κουβέντα. Εἶναι ἀπίθανον. Ἄν ὅμως ἕνα τοῖς χιλίοις συμβῇ; Ὑπάρχει ἄλλωστε καί ἡ παροιμία: «Κάλλιο γαῖδουρόδενε, παρὰ γαῖδουρογύρευε». Καί ὁ Πρόεδρος συμπληρώνει τὴν ἀπάντησί του:

– Γιά σένα εἶναι εὐκόλο. Μισῆς ὥρας δουλειά.

Ἐμένα μοῦ λές; Ἀλλά δέν σοῦ μένει τίποτ' ἄλλο παρὰ νά ἀπαντήσῃς εὐπειθέστατα:

– Μάλιστα, κύριε Πρόεδρε.

Πῶς τώρα αὐτό τό «μάλιστα» θά γίνη πρᾶξις, εἶναι ἄλλο θέμα.

Ἀλλά ὅσο κι ἂν στίβῃς τό μυαλό σου, δέν σοῦ ἔρχεται τίποτα. Νά ποῦμε κάτι γιά τόν χρόνο; Κοινό θέμα. Ἀλλωστε τά εἶπαμε τόν προηγούμενο μῆνα. Κάτι γιά τὴν δημιουργία; Γιά τοὺς νέους; Γιά τοὺς γέροντες; Γιά τοὺς μεσήλικες; Ὅλα σοῦ φαίνονται κοινότυπα.

Ἀλλά γιά στάσου! Ἐάν ἡ Ἐπιτροπὴ εἶχε ἐγκρίνει τό θέμα σου καί ἐπρόκειτο νά βρῆς κάτι γιά τόν ἐπόμενο μῆνα, τί θά ἔκανες; Πές, λοιπόν, ὅτι ἔγινε δεκτό τό ἄρθρο σου, ὅτι πέρασε ἕνας μῆνας καί τώρα γράφεις γιά τόν ἐπόμενο. Δέν πρόφθασα νά τό σκεφθῶ καί τά θέματα ἄρχισαν νά πέφτουν βροχή. Σέ λίγα λεπτά εἶχα σημειώσει δέκα θέματα. Καί ἄρχισα νά σκέπτομαι πιό νά πρωτοβάλω!

Μή μοῦ πῆτε ὅτι τό πιστέψατε! Γιατί τό θέμα εἶναι πάντα πρόβλημα. Πῶς θά τό βροῦν οἱ ἀναγνώστες; Μήπως εἶναι κοινότυπο; Μήπως εἶναι ἐλλιπές; Μήπως, δέν εἶναι χρονογράφημα; Οἱ ἀπορίες αὐτές ἰσχύουν βέβαια καί γιά τό σημερινό κείμενο ποῦ ἔφτασε στό τέλος του. Καί ὁ ἀναγνώστης θά τό κρίνῃ.

ΠΑΝΟΡΜΙΤΗΣ

ΣΧΟΛΙΑ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ «ΧΩΡΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ»

Σχολιαστής ἡμερήσιας ἐγκρίτου ἐφημερίδας ἔγραφε στό Χριστουγεννιάτικο φύλλον της σχετικά μέ τίς πρόσφατες ἐορτές τά ἑξῆς ἀξιόλογα: «Ἡ ἔκπτωση καί τῶν μεγαλύτερων θρησκευτικῶν ἐορτῶν —ὅπως ἐκείνη τῶν Χριστουγέννων— σέ ἐμποροπανηγύρεις δίχως πνευματικόν περιεχόμενο ὑπῆρξε μία ἀπό τίς πολιτισμικές παρακαταθῆκες» πού κληροδοτήσε στήν ἀνθρωπότητα ὁ Διαφωτισμός μέ μελαγχολικές συνέπειες σέ περιόδους κρίσεως».

«Ἐνδιαφέρον ὅτι γιά πρώτη φορά στήν μεταπολεμική μας ἱστορία ἡ ἐφετεινὴ ἐμποροπανήγυρη, στήν ὁποία πάντοτε ἐπένδυε ὁ ἐπιχειρηματικός κόσμος τῆς χώρας χαρακτηρίζεται ἀπό κατήφεια καί πενία καί ἀνεκδήλωτη «ὀργή». Ὅταν μιά κοινότητα χάνει τό μεταφυσικό της σημεῖον ἀναφορᾶς, βρίσκεται ἀντιμέτωπη μέ τά συντρίμματα τῆς ὕλικῆς καταστροφῆς στό ἔλεος πιθανῶν συγκρούσεων».

Τά ἀνωτέρω εἶναι μιά μελαγχολική διαπίστωση μιᾶς πραγματικότητας τήν ὁποίαν βιώνουν οἱ σύγχρονες κοινωνίες. Ἐφευρέθηκαν λέξεις καί σλόγκαν γιά νά χαρακτηρίσουν τά συμβαίνοντα. Ἐκεῖνο τό ἄχρουν ἄοσμο πού ἐπικρατεῖ στίς σύγχρονες ἐκπομπές τῶν Μ.Μ.Ε. γιά τό λεγόμενον

«πνεῦμα τῶν Χριστουγέννων, τί σᾶς λέει; Ἀπό ἓνα συγκλονιστικό, μοναδικό καί ἐφ' ἅπαξ γενόμενο πρό εἰκοσι καί πλέον αἰώνων γεγονός τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ «Λόγου τοῦ Θεοῦ», κυριάρχησε στίς ἡμέρες τό φολκλορικό κατάλοιπο μέ τά λαϊκά ἔθιμα καί τίς παραδόσεις, πού πηγάζουν μέν ἀπό τήν τοῦ Χριστοῦ ἐνανθρώπιση, ἀλλά δέν ἐκφράζουν τήν ἀληθινὴ οὐσία τοῦ πράγματος.

Χαρακτηριστὰ σημεῖα γιά τήν ὡς ἄνω λυπηρὰ διαπίστωση εἶναι τά προγράμματα τῶν σταθμῶν τῆς τηλεόρασεως. Ὡρες πολλές μαθημάτων μαγειρικῆς καί ζαχαροπλαστικῆς γιά τό περίφημο Χριστουγεννιάτικο τραπέζι τό ὁποῖον εἶναι μέν μιά ὠραία εὐκαιρία οἰκογενειακῆς συνάξεως καί εὐωχίας, ἀλλά κατὰ τήν πλειονότητα χωρίς πνευματικόν περιεχόμενο. Ἐπίσης ἐκπομπές μέ συνομιλητές πρόσωπα τῆς πολιτικῆς ζωῆς τοῦ τόπου ἢ καί ἀνθρώπων τοῦ θεάτρου, τά ὁποῖα ἀφηγοῦνται προσωπικές των ἀναμνήσεις ἀπό παλαιότερους χριστουγεννιάτικους ἐορτασμούς δέν προσφέρουν τίποτε τό οὐσιαστικό, γιατί κατὰ κανόνα οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δέν ἔχουν νοιώσει βαθιεῖς θρησκευτικές συγκινήσεις, ἀλλά μᾶλλον συντελοῦν στήν προβολή τῶν ἐμφανιζομένων προσώπων.

Ἐξ ἄλλου οἱ συχνές ἀναφορές στήν μειωμένη ἐμπορική κίνηση τῆς ἀγορᾶς κατά τήν ἐορταστική περίοδο λόγω τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως καί τῶν ἀπεργιῶν συντελοῦν στήν οἰκοδόμηση τῆς μελαγχολικῆς εἰκόνας τῶν ἡμερῶν καί στήν βάσιμη πλέον ἐντύπωση γιά τήν ἐμπορευματοποίηση τῶν Χριστουγέννων.

Παρά ταῦτα ὁ πιστός λαός τοῦ Θεοῦ κατέκλυσε τοὺς ἱερούς ναοὺς γιά νά λατρεύσει τόν Ἐνανθρωπήσαντα Κύριόν του καί νά ἀπολαύσει τοὺς ὑπέροχους ὕμνους τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν.

ΤΟ ΠΑΙΓΝΙΑΙ ΤΗΣ ΤΥΧΗΣ

Στίς συνήθειες πού ἐπικρατοῦν στήν διάρκειαν τοῦ ἐορταστικοῦ κύκλου τοῦ Δωδεκαημέρου εἶναι καί ἐκείνη τῆς χαρτοπαιξίας. Ἐκτός ἀπό τοὺς κατ' ἐπάγγελμα ἢ καί τοὺς κατά συνήθειαν κυνηγούς τῆς τύχης, εἶναι καί οἱ περιστασιακοί παῖκτες, γιά νά τηρηθεῖ τό ἔθιμο, «ἔτσι γιά τό καλό τοῦ χρόνου».

Ἐπάρχει ὅμως καί ἄλλη μία κατηγορία, μικρότερη σέ ἀριθμό παικτῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι θαμῶνες τῶν ναῶν τῆς θεᾶς τύχης τῶν γνωστῶν καζίνων, ὅπου πολλάκις διακυβεύονται περιουσίες καί οἱ ὁποῖοι ναοί τῆς τύχης

λειτουργοῦν μέ τήν ἄδεια καί τήν εὐλογία τῆς πολιτείας, ἡ ὁποία συμμετέχει κατά ἓνα ποσοστόν στήν ἀπολαύση τῶν κερδῶν καί ὑφίστανται κονδυλία ἐσόδων στόν ἐτήσιον κρατικόν προϋπολογισμόν προερχόμενα ἀπό τήν κερδοφορία τῶν καζίνων, τῶν ὁποίων οἱ ἔδρες εἶναι συνήθως στοὺς πλέον γνωστούς τουριστικούς τόπους τῆς χώρας. Δέν εἶναι δέ καθόλου εὐκαταφρόνητα τά ποσά τά ὁποῖα διακινοῦνται στοὺς χώρους αὐτοὺς.

Καί ἡ ὑπόθεση τῶν τυχερῶν παιγνιδιῶν γίνεται πλέον προκλητική, τήν στιγμή κατά τήν ὁποίαν, λόγω τῆς λεγομένης οἰκονομικῆς κρίσεως μειώνονται οἱ ἀποδοχές μισθωτῶν καί συνταξιούχων καί ἀκόμη τά ἐλάχιστα ποσά τά ὁποῖα δίδονται στίς πολύτεκνες οἰκογένειες γιά οἰκονομική ἐνίσχυση γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν αὐξημένων ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἀναγκῶν των.

Ἡ κυβεία ὑπῆρξε ἀπό ἀρχαιοτάτων ἐτῶν συνήθεια τῶν ἀνθρώπων, καί ὡς γνωστόν, ὁ ἱματισμός τοῦ Ἑσταυρωμένου Ἰησοῦ ἐγίνε ἀντικείμενον κλήρου, ἐνῶ σήμερα ἡ κυβεία τελεῖ ὑπό τήν προστασίαν τοῦ κράτους.

ΒΑΣΙΛ. Κ. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ

Ἀλησμόνητε καί Φίλτατε Νίκο,

Ἡ λύπη μας γιά τήν ἐκδημία σου μετριάζεται γιατί ξέρουμε ὅτι ἦσουν πάντοτε ἕνας ἀγωνιστής τοῦ καλοῦ ἀγώνα, ἐκράτησες ἀκέραια τήν πίστη καί ὅτι τήν ἐόρτιο αὐτή περίοδο τῆς ἀναμονῆς τῶν Χριστουγέννων, ἤδη ἐγεννήθης στήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καί παρηγορεῖσαι καί προγεύεσαι τήν χαρά τοῦ Παραδείσου.

Ἦσουν ἐκλεκτός οἰκογενειάρχης, γνήσιο τέκνο τῆς Ἐκκλησίας, πρόθυμος χριστιανός κοινωνικός ἐργάτης καί σεμνός φίλος. Σάν σωστός Ἕλληνας, ἦσουν συνυφασμένος μέ τό θάρρος, τόν ἥρωισμό καί τήν αὐτοθυσία.

Στό ἐπάγγελμά σου ἐργάστηκες μέ τιμιότητα καί διαφάνεια. Ἄν καί οἰκονομολόγος, ἦσουν ἐξαιρετικός δάσκαλος μέ ἔμφυτο τάλαντο νά μεταδίδεις γνώση. Στά Ἑλληνικά σχολεῖα τοῦ Λονδίνου προσέφερες πολλά στόν τομέα αὐτό.

Στό Λονδίνο καί τόν Πειραιᾶ ἔχαιρες ἐκτιμήσεως ἀπό τίς ναυτιλιακές ἐταιρεῖες καί ἦσουν ὁ πρῶτος πού

εἶχες συλλάβει —πρό 45 ἐτῶν— τήν μεγάλη ἀξία τῶν ταχυπλόων σκαφῶν γιά τόν τόπο μας.

Ἀνθρωπος θυσίας, ἀγωνίστηκες μέ-χρι τέλος καί σέ ἔργα φιλανθρωπικά καί θεάρεστα, τόσο τῆς Ἐκκλησίας ὅσο καί τῶν προβλημάτων τοῦ ἀπλοῦ ἀνθρώπου, καθῶς καί τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν, τούς ὁποίους εὐεργέτησες.

Ἡ ἀπουσία σου θά εἶναι πολύ αἰσθητή σέ ὅλους μας πού σέ γνωρίσαμε καί σέ ἀγαπήσαμε, πολλοί ἀπό τούς ὁποίους δέν πίστευαν, ὅτι δέν θά σέ ξαναδοῦν.

Στήν ἐκλεκτή οἰκογένειά σου — στήν πιστή σύζυγό σου καί στά πιστά παιδιά σου— ἀπευθύνουμε τήν θερμή ἔκφρασι τῆς βαθειᾶς συμπάθειάς μας.

Ἀγαπημένε μας Νικόλαε,

Ἡ Χριστιανική Ἑνωση Ἐπιστημόνων καί ὁ Κύκλος Μελέτης Ἁγίας Γραφῆς σοῦ ἀπευθύνουν μέ ἀγάπη αὐτό τόν τελευταῖο χαιρετισμό.

Καλό Παραδεισο.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ἀγαπητές «Ἀκτῖνες»,

Μέ τήν εὐκαιρία τῆς συναντήσεως τοῦ κ. Παύλου Κυμίσση, Καθηγητοῦ Ψυχιατρικῆς καί Διευθυντοῦ Παιδο-ψυχιατρικοῦ Τμήματος τοῦ Ἰατρικοῦ Κολλεγίου τῆς Νέας Ὑόρκης, μέ Μέλη τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων, στά Γραφεῖα τῆς Ἐνώσεώς μας, θά ἤθελα νά πληροφορήσω τοὺς ἀναγνώστες τῶν «Ἀκτίνων», ἐν συντομία, γιά τὰ ὅσα συζητήθηκαν στή συνάντηση αὐτή, πού ἔγινε τό ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου 11 Δεκεμβρίου 2010.

Ὁ κ. Κυμίσσης εἶχε μεταβῇ ἀπό τό Νέα Ὑόρκη στήν Κύπρο, ὅπου μέ εἰδική προσωπική πρόσκληση τοῦ ἀνατέθηκε ἡ θέση τοῦ Προέδρου τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Λευκωσίας, θέση πολύ τιμητική γιά ἓναν Ἕλληνα ἐπιστήμονα.

Ἐπιστρέφοντας στή Ν.Υ., σάθμευσε στήν Ἀθήνα καί ἔτσι εἴχαμε τήν εὐκαιρία νά συναντηθοῦμε καί νά συζητήσουμε διάφορα ἐνδιαφέροντα θέματα. Ὡς γνωστόν ὁ κ. Κυμίσσης ὑπῆρξε στέλεχος τῆς Χριστιανικῆς Φοιτητικῆς Ἐνώσεως καί συνεχίζει νά διατηρεῖ ἐπαφή, μέ τή Χ.Ε.Ε. Εἶναι ἄλλωστε καί συνεργάτης τῶν «Ἀκτίνων».

Ἐκτός τῶν ἄλλων, ὁ κ. Κυμίσσης μᾶς ἐνημέρωσε ὅτι, ἡ Ἰατρική Σχολή

τοῦ Πανεπιστημίου Λευκωσίας, ἰδρύθηκε πρόσφατα καί ἀνήκει στό Πανεπιστήμιο Λευκωσίας. Φοιτητές θά μποροῦν νά ἐγγραφοῦν ἀπό ὅλο τόν κόσμο καταβάλλοντας ὠρισμένα δίδακτρα (20.000 εὐρώ τό χρόνο). Τά μαθήματα θά γίνονται στά ἀγγλικά.

Τό Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, εἶναι ἰδιωτικός μὴ κερδοσκοπικός, Ὀργανισμός καί ἔχει ἰδρυθεῖ τό 2007. ἔχει περί τοὺς 5.000 σπουδαστές ἀπό διάφορα μέρη τοῦ κόσμου.

ἔχει διάφορα Προγράμματα σπουδῶν, Προπτυχιακῶν καί Μεταπτυχιακῶν, ὅπως: Ψυχολογίας, Κοινωνιολογίας, Διοίκησης Ἐπιχειρήσεων, Διεθνῶν Σχέσεων, Ἐκπαίδευσης κ.ἄ.

Τά ἀναφέρουμε αὐτά, ὡς πληροφορίες γιά πιθανοὺς Ἕλληνες ὑποψηφίους σπουδαστές.

Ὁ κ. Κυμίσσης, ὡς Πρόεδρος τῆς νεοἰδρυθείσης Ἰατρικῆς Σχολῆς στή Λευκωσία, θά ἔχει τήν εὐκαιρία νά μᾶς ἐπισκέπτεται καί νά μᾶς ἐνημερώνει γιά τίς ἐξελίξεις στίς ἐπιστήμες τοῦ Τομέα Ὑγείας.

Εὐχόμεθα στόν Καθηγητή κ. Κυμίσση, ἐπιτυχίες καί στά νέα καθήκοντά του, πού ἀναλαμβάνει στήν Κύπρο καί ὁ Κύριος νά τοῦ παρέχει ὑγεία καί μακροημέρευση.

Μέ τιμὴ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΜΒΡΙΑΣ
Καθηγητής

ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΕΝΑΣ ΑΛΛΙΩΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Στήν αρχή κάθε νέας χρονιάς εΐθι-
σται νά καταρτίζονται σέ όλους τούς
όργανισμούς οί απολογισμοί δραστη-
ριοτήτων τής προηγούμενης χρονιάς.
Ένας άλλιώτικος απολογισμός, εξαί-
ρετικά ενδιαφέρων μιās καί άφορᾶ
άνθρώπινες ζωές, ήταν ο απολογισμός
του Τμήματος Δίωξης Ήλεκτρονικού
Έγκλήματος τής Ασφάλειας Άττικής
γιά τήν προληπτική δράση του κατά
των αυτοκτονιών ατόμων, πού δημο-
σιοποίησαν στό διαδίκτυο τήν πρόθε-
σή τους νά θέσουν οί ίδιοι τέλος στή
ζωή τους.

Συνολικά 61 συνάνθρωποι μας ήλι-
κίας 13 ἔως 67 ἔτων χρήστες Internet,
πού δήλωσαν τήν ἐπιθυμία τους μέ
διάφορους τρόπους «νά ἐγκαταλεί-
ψουν τόν κόσμο στόν ὁποῖο ζοῦν»,
διασώθηκαν κατά τό 2010 μέ τίς κα-
τάλληλες ἐνέργειες των αστυνομικῶν
του Τμήματος. Αὐτοί οί φύλακες-ἄγ-
γελοι του διαδικτύου ἐντόπισαν τά
μηνύματα ἀπόγνωσης αὐτῶν των ἄν-
θρώπων, ὑποδύθηκαν τούς συνομιλη-
τές τους στά κοινωνικά δίκτυα (social
networks) καί στά δωμάτια συζητήσεων
(chatrooms), καί ἐνεργοποίησαν ἐπι-
στήμονες ψυχολόγους, οί ὁποῖοι ἤρ-
θαν σέ ἐπαφή μέ τό στενό οἰκογενεια-

κό περιβάλλον των ὑποψηφίων αὐτο-
χείρων καί μέ κατάλληλες συμβουλές
τους ὤθησαν νά παρέμβουν ἀποτελε-
σματικά γιά τή διάσωση των ἀγαπη-
μένων ἀπογοητευμένων προσώπων
τους.

Στή σχετική ἀνακοίνωση ἡ Ἑλληνι-
κή Ἀστυνομία ἐπισημαίνει ἐπίσης τόν
σημαντικό ρόλο των χρηστῶν του In-
ternet, πού ἐντόπισαν τέτοιες περιπτώ-
σεις καί εἰδοποίησαν ἔγκαιρα τά στε-
λέχη του Τμήματος Δίωξης Ήλεκτρο-
νικού Έγκλήματος, γιά νά παρέμ-
βουν. Ἐτσι, ἀπό τήν κοινή δράση
των ἐξειδικευμένων αστυνομικῶν καί
των εὐαίσθητοποιημένων πολιτῶν
χρηστῶν του διαδικτύου ἔχουν ἀπο-
τραπεί κατά τήν τελευταία πενταετία
στή χώρα μας 141 ἀπόπειρες αὐτο-
κτονίας!

Δυστυχῶς, αὐτή ἡ κοινωνική εὐαι-
σθησία των Ἑλλήνων χρηστῶν του
διαδικτύου δέν ὑπάρχει εὐρέως δια-
δεδομένη στό Internet. Στίς 6 Ἰανουα-
ρίου τής φετινῆς χρονιάς ἡ 42χρονη
Simone Back δημοσιοποίησε στό Face-
book τήν αὐτοκτονική ἐπιθυμία της.
«Δέν θά εἶμαι ἐδῶ... πῆρα τά χάπια
μου καί θά πεθάνω σύντομα...» ἔ-
γραφε στήν προσωπική ἱστοσελίδα
της.

Όμως κανείς από τους περίπου 1.000 φίλους της στο Facebook δεν κινητοποιήθηκε, για να την αποτρέψει. Από αυτούς οι 148 έγραψαν διάφορα σχόλια και μόνο ένας σκέφτηκε: «Έλπίζω ή Simone να λείψι ψέματα, αλλιώς κάποιος από σᾶς θα νοιώθει τύψεις αὔριο». Πράγματι, την επόμενη ημέρα ή μητέρα της Simone ανάρτησε στο Facebook την είδηση της αυτοκτονίας της κόρης της. «Σᾶς παρακαλῶ ἀφήστε τήν κόρη μου ήσυχη πιά»...

Ένα παρόμοιο περιστατικό διαδραματίστηκε στίς ἀρχές Νοεμβρίου τοῦ 2010 στήν Ἰαπωνία. Ένας 24χρονος Ἰάπωνας κάτοικος τῆς πόλης Σεντάι τῆς Βόρειας Ἰαπωνίας βρέθηκε κρεμασμένος ἀπό ἕνα στύλο στό μπαλκόνι του. Οἱ ἀστυνομικοί εἰδοποιήθηκαν ἀπό χρήστες τοῦ διαδικτύου, πού παρακολούθησαν μέσω Internet ζωντανά τήν αυτοκτονία του!

Πράγματι, ὁ νεαρός εἶχε ἀνακοινώσει μέσω διαδικτύου λίγες μέρες νωρίτερα τήν πρόθεσή του νά αυτοκτονήσει, ἐπειδή ἦταν ἀπογοητευμένος μέ τήν ἐργασία του. Κανείς δέν ἀνέδρασε, ὅταν ὁ ὑποψήφιος αὐτόχειρας ἄρχισε νά ἐτοιμάζει μπροστά στήν κάμερα τοῦ ἠλεκτρονικοῦ ὑπολογιστή του τήν αὐτοσχέδια ἀγχόνη του. Ἀντιθέτως, κάποιοι χρήστες Internet τόν προέτρεπαν νά προχωρήσει γρηγορότερα στήν αυτοκτονία του, ἐνῶ ἄλλοι προσπαθοῦσαν μέ μηνύματα νά τόν ἀποτρέψουν. Κανείς ὅμως δέν μπήκε στόν κόπο νά εἰδοποιήσει τίς ἀστυνο-

μικές ἀρχές, γιά νά ἐπέμβουν ἐγκαιρά καί προληπτικά.

Ἄς ἔχουμε, λοιπόν, ὡς ἐνεργοί πολίτες ζωντανά τά κοινωνικά καί ἀνθρώπινα ἀντανakλαστικά μας εἴτε στό Internet, εἴτε στοὺς χώρους ὅπου ζοῦμε καί κινούμαστε. Τά σημάδια τῆς αὐτοκραταστροφικῆς συμπεριφορᾶς εἶναι συνήθως ὁρατά στοὺς ἀνθρώπους. Τίς περισσότερες φορὲς οἱ ὑποψήφιοι αὐτόχειρες εἶναι ἄτομα μοναχικά, ἀποξενωμένα καί ντροπαλά. Αἰσθάνονται ὅτι ἡ κοινωνία τά ἀπομονώνει καί ἡ αὐτοεκτίμησή τους ἐμμηδενίζεται. Ἐμφανίζουν καταθλιπτική διάθεση μέ ἐπιθετικές ἐξάρσεις, αἰσθητή ἀπότομη ἀλλαγὴ στή συμπεριφορὰ καί τήν ἐμφάνιση, ἀϋπνία καί ἀνορεξία, κατάχρηση ἀλκοόλ καί χρήση ναρκωτικῶν οὐσιῶν καί χαπιῶν. Κι ὅλα αὐτά μετά ἀπό ἕνα θλιβερό γεγονός, ὅπως ἡ ἀπώλεια ἐνός ἀγαπημένου προσώπου, μία σχολικὴ ἢ μία ἐπαγγελματικὴ ἀποτυχία. Ἡ δική μας ἐγρήγορη μπορεῖ νά σώσει αὐτές τίς ταλαιπωρημένες ψυχές.

ΜΑΚΗΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΩΣ ΑΚΡΟΑΜΑ

Μέσα στήν κατηφῆ ἐποχὴ στήν ὁποία ζοῦμε μία εὐχάριστος καί ἐλπιδοφόρος εἶδησις μᾶς ἐχαροποίησε ἰδιαιτέρως: ἐκυκλοφορήθη ἀπὸ τήν Ἑλληνικὴ Βιβλικὴ Ἑταιρεία ὁλόκληρος ἡ *Καινὴ Διαθήκη* (ἡ μετάφρασις τῶν τεσσάρων νέων Καθηγητῶν πού ἔχει ἐκδώσει ἐντύπως) σέ mp3 μέ παράλληλο μουσικὴ ἐπένδυσι. Ὁ ἐκφω-

νητής, άνθρωπος, ό όποιος κατά τήν είδησεογραφία έπέρασε από πολλές περιπέτειες καί στό τέλος εύρηκε τό Πρόσωπο του Θεανθρώπου 'Ιησού Χριστού καί άφιερώθη ως μοναχός σέ Αυτόν, καθώς καί ό ήχολήπτης-συνθέτης τής μουσικής ύποκρούσεως έργάσθηκαν άφιλοκερδώς. Όπως έ-διαβάσαμε από τήν σχετική είδηση: «...Ό άναγνώστης τών καινοδιαθηκι-κών κειμένων πού άκολουθούν, έπese στό βάραθρο ή τόν έριξαν, δέν έχει σημασία, πάντως βρήκε τό Χριστό... Ό ήχολήπτης καί μουσικός πού συνέ-θεσε τήν πρωτότυπη μουσική ύπό-κρουση για τίς άνάγκες του έργου Γιώργος Ζαγόρης όμολογει μέ συγ-κλονιστικό τρόπο: Πέρασαν κοντά δύο μήνες προσπάθειας ενός ανθρώ-που, πού άρχικά δέν γνώριζα, νά μπει στό studio για νά ξεκινήσει νά κάνει τό όνειρό του πραγματικότητα. Δέν τόν ήξερα καί λόγω φόρτου δου-λειάς, δέν πρόσεξα ποιός ήταν... Εί-δα έναν άνθρωπο μέ «όραμα» καί «τάμα»!... Μου ζήτησε απλά, νά γρά-ψει τήν Καινή Διαθήκη, (τόσο απλό), 25 ώρες studio για 20 ώρες καθαρης έγγραφης. Καί πρότεινα νά βάλουμε μουσική! Παρακινδυνευμένο για κλα-σικό βιβλίο Έκκλησίας... Προσωπι-κά, εύχαριστώ τό Θεό πού μου έ-στειλε αυτόν τόν άνθρωπο, πού άνοι-ξε αυτό τό βιβλίο, πού τό είχα στό χώρο μου, αλλά δέν τό άνοιξα ποτέ» (www.romfea.gr).

Γιά τήν ιστορία του πράγματος πρέπει νά άναφερθής ότι ή πρώτη ά-παγγελία τής Καινης Διαθήκης είχε

πραγματοποιηθή από τίς έκδόσεις «Ζωής» στήν δεκαετία του 1980 σέ κασσέτες ήχου. Άπαγγέλων ήταν τότε ό έκφωνητής τής EPT κ. Κώστας Γιαλίνης. Ό σειρά άποτελείτο από κασσέτες, οι όποιες περιείχαν μόνο τό πρωτότυπο ελληνικό κείμενο τής Κ.Δ. καί από άλλες κασσέτες οι ό-ποιες περιείχαν μόνο τήν έρμηνευτική άπόδοση του 'Ιωάννου Κολιτσάρα. Δυστυχώς αυτή ή σειρά δέν ώλοκλη-ρώθη. Όσως, τώρα είναι εύκαιρία νά επανεκδοθή σέ ψηφιακή μορφή καί για νά είναι πλέον εύχρηστος, αλλά καί για νά άκούγεται τό πρωτότυπο κείμενο, όπως τό άκούμε στήν λα-τρεία τής Έκκλησίας μας.

Ό νέα ψηφιακή μαγνητοφώνησης τής Κ.Δ. μπορεί νά άποβή χρήσιμος σέ πολλά πρόσωπα, τά όποια για διαφόρους λόγους δυσκολεύονται νά διαβάσουν τήν Κ.Δ. Ό επί παραδεί-γματι στους ήλικιωμένους, σέ άτομα πού έχουν δυσκολία στήν όραση, ά-κόμη καί ύγιή άτομα, τά όποια ταξι-δεύουν καί θέλουν κατά τήν διάρκεια του ταξιδιού τους νά άκούσουν κάτι τό πνευματικώς ώφέλιμο. Ό επί πλέον μπορεί νά χρησιμοποιηθή από τούς νεαρούς, οι όποιοι κατά τήν συνήθειά τους κυκλοφορούν στήν πόλη μέ τά άκουστικά καί τό mp3 στήν τσέπη τους. Ό αντί για άλλα άκούσματα μπο-ρούν νά άφιερώνουν όλίγο χρόνο κα-θημερινώς για νά άκούσουν τί ό Θεός μās λέγει μέσα από τό κείμενο τής Κ.Δ.

Όλλά καί για εκπαιδευτικούς λό-γους μπορεί νά χρησιμοποιηθή ό νέος

ψηφιακός δίσκος. Είτε από εὐσεβείς δασκάλους καὶ καθηγητές στο σχολεῖο (π.χ. μέ τήν ἀκρόαση τῆς εὐαγγελικῆς καὶ ἀποστολικῆς περικοπῆς τῆς Κυριακῆς, μέ τήν ἀκρόαση ἀποσπασμάτων τῆς Κ.Δ. σχετικῶν μέ τὰ μαθήματα τῶν θρησκευτικῶν Δημοτικῶν, Γυμνασίου καὶ Λυκείου). Εἴτε ἀπό τοὺς πιστοὺς χριστιανοὺς γονεῖς στο σπίτι τους, ἀρχίζοντας τήν καλή συνήθεια νά ἀκούη ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια ἀποσπάσματα ἀπό τήν Κ.Δ. καὶ εἴτε νά τὰ σχολιάζη, εἴτε νά διαβάζη σχετικά ἐρμηνευτικά ὑπομνήματα γιά τήν βαθυτέρα κατανόησί τους. Καί μόνον ἡ ἀκρόασις, ὅμως, ἀρκεῖ γιά νά ἀνυψώσωμε τό πνεῦμα μας ἀπό τὰ γειώδη στά ἐπουράνια.

Νομίζομε, ὅτι ἡ ἐπομένη ψηφιακή μαγνητοφώνησις πρέπει νά περιλαμβάνη τὰ ἀναγινωσκόμενα ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀποσπάσματα στήν λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀπό τό **Προφητολόγιον**, τό ὁποῖο ἐξεδόθη πρό δύο ἐτῶν, πάλι ἀπό τήν Ἑλληνική Βιβλική Ἑταιρεία (σέ κείμενο καί μετάφρασι). Σημειώνομε, τέλος, πρὸς ἄρσιν τυχόν παρεξηγήσεων, ὅτι ἡ Ἑλληνική Βιβλική Ἑταιρεία ἐδῶ καί δεκαετίες ἔχει ὀρθοδόξους Πρόεδρο καί Μέλη καί ὅλες οἱ ἐλληνικές ἐκδόσεις της (μεταφράσεις τῆς Καινῆς καί Παλαιᾶς Διαθήκης) ἔχουν τήν ἐγκρισι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ι. Κ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

«ΑΚΤΙΝΕΣ». Μηνιαῖον περιοδικόν. Κυκλοφορεῖ τήν 1ην ἐκάστου μηνός. Ἰδιοκτήτης: «Χριστιανική Ἑνωσις Ἀκτίνες», ὁδός Καρύτση 14, 105 61 Ἀθήναι, Τηλ. 210.32.35.023. Ἐκδότης καί Διευθυντής Συντάξεως: Γεώργιος Δ. Ἰατρίδης, Παρθενῶνος 26, 117 42 Ἀθήναι. Ὑπεύθυνη Τυπογραφείου: Μαρία Κ. Τσινταράκη, Γαμβέττα 12, 106 77 Ἀθήναι, Τηλ. 210.38.05.816. Τιμή τεύχους ΕΥΡΩ 1,50. Ἐτησία συνδρομή, Ἑσωτερικοῦ ΕΥΡΩ 15, Ἐξωτερικοῦ ΕΥΡΩ 30. Ἡ Ἐπιτροπή ἐπιφυλάσσει εἰς ἑαυτήν τό δικαίωμα νά μή δημοσιεύῃ ἢ νά συντέμνῃ κατά τήν κρίσιν της οἰονδήποτε χειρόγραφον. Χειρόγραφα δημοσιευόμενα ἢ μή, δέν ἐπιστρέφονται. Ἀναγγελλίαι ἐντύπων ἐν γένει καί διθλοκρισαί δέν δημοσιεύονται. www.xee.gr. ΚΩΔΙΚΟΣ 1692.

Τόπος ἐκδόσεως Ἀθήναι, Φεβρουάριος 2011

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Κ. ΣΤΑΘΑΚΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΔΟΚΙΜΙΑ
Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟΝ 20^{όν} ΑΙΩΝΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

ΑΘΗΝΑΙ 2008

«ΑΚΤΙΝΕΣ»
ΚΑΡΥΤΣΗ 14, Τ. Τ. 105 61
ΑΘΗΝΑΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «Η ΔΑΜΑΣΚΟΣ»

ΕΠΑΝΕΞΕΔΟΘΗ

Γ. ΒΕΡΙΤΗ

ΑΠΑΝΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Έκδοση Όγδόη

Έκδόσεις «Η Δαμασκός»

Καρύτση 14 - 105 61 ΑΘΗΝΑ - Τηλ. 210.32.21.283